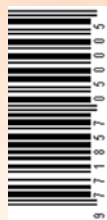

Prodiaspورا

nr. 3, martie 2010

Mărtișoare pentru mame

Scumpa mea mămică!
Mă-nchin în fața ta,
Mă rog de sănătate,
privesc în ochii tăi,
Îți mulțumesc de toate.
Din suflet eu doresc
Să-ți spun că te iubesc!

9 771857 050003

CITIȚI LUNAR REVISTA

Prima revistă despre și pentru migrații din Republica Moldova.

Dacă doriți să obțineți revista „Pro Diaspora”, contactați asociațiile moldovenilor din străinătate sau/și din Republica Moldova.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Associazione Moldova (Italia, Trento)

Președinte – Vitalie Rotaru
Tel.: +39328205415
Email: *ass.moldova@yahoo.it*

Associazione Moldava „Speranța” (Italia, Torino)

Președinte – Elena Putina
Tel.: +393298870001
Email: *associazione_speranza@hotmail.it;*
elenaputina@hotmail.it

Asociația AMICI (Italia, Veneția)

Președinte – Iurie BOJONCĂ
Vicepreședinte – Oleg Josanu
Tel.: +39 3297044651
+39 3807321603
Email: *asociatia.amici@libero.it*
oleg.josanu@libero.it

Assomoldave (Italia, Roma)

Președinte – Tatiana Nogailic
Tel.: +393294754598
Email: *assomoldave@gmail.com*
Reporter „Pro Diaspora” – Victor Druță
Email: *drutavictor@yahoo.com*
<http://unmoldoveanlaroma.blogspot.com>

Asociația culturală Basarabia din Torino

Președinte – Larisa Olărescu
Tel.: 3478027187
E-mail: *loramold_onlus@yahoo.it*

Asociația moldovenilor din Austria

Președinte – Olga Petrovsky
Tel.: +436505209409
Email: *olga.petrovsky@yahoo.com*

ARBS „Basarabia” (Spania)

Președinte – Marcel Macarie
Tel.: +34669108208; +34667884091;
+34930014812
Email: *arbs@madrid.com;*
secretariat@basarabia.es;
marcel.macarie@basarabia.es

Asociația Femeilor Moldave (Portugalia)

Președinte – Natalia Seculțeanu
Tel.: +35925891220
Email: *natalia_liga_mold@sapo.pt*

Centrul Cultural Moldav (Portugalia)

Președinte – Oleg Boghenco
Vicepreședinte – Larisa Vulpe
Tel.: +351966485107
Email: *raisa5691@yahoo.com*

ACUM Belgia

Președinte – Vitalie Luca
Tel.: +32486540314;
Email: *lucavitalie@gmail.com*
Vicepreședinte – Viorel Bichir
Tel.: +32485796794
Email: *bikirvio@gmail.com*

Connexions Moldavie (Franța)

Președinte – Violeta Crițcan
Tel.: +33672909012
Email: *vigritcan@yahoo.fr*
<http://www.connexions-moldavie.fr>

COMUNISON RC (Marea Britanie)

Președinte – Serafim Florea
Tel.: +447703016947
Email: *info@comunison.net;*
floreaserafim@pro-diaspora.com

REPUBLICA MOLDOVA

AO Asociația Mediatică

„Pro-Diaspora”

Președinte – Ștefan Florea
Tel: +37369112516
E-mail: *stefanfloreaymail.com;*
floreastefan@pro-diaspora.com

Asociația Presei Independente (API)

Director executiv – Petru Macovei
Tel./Fax: +37322220996
E-mail: *api@api.md*

Ne puteți citi și pe www.pro-diaspora.md și www.pro-diaspora.com

DIN LUNA MARTIE 2010 VA PUTEȚI ABONA LA REVISTA PRO DIASPORA

la oficiile din Republica Moldova ale SA Moldpresa și ÎS Poșta Moldovei!

Indice de abonare pentru Pro Diaspora - **32055**

Țara semi-reformelor

Republica Moldova este țara unde nicio reformă, începută de sine stătător sau impusă de donatorii din străinătate, așa și nu a fost dusă la bun sfârșit. Să ne amintim de privatizarea pământului, reforma administrativ-teritorială și cea a administrației publice locale, reforma în sănătate, în transportul public... Ce s-a ales din ele? Mai nimic. Și asta pentru că partidele care au guvernat țara noastră până acum nu au avut voința să le ducă până la capăt, asumându-și costurile sociale iminente unor reforme structurale de care are nevoie Moldova ca să iasă odată și odată din sărăcie și subdezvoltare. În consecință, unele reforme se află în continuă desfășurare, altele au fost oprite chiar de cei care le-au pornit dar între timp s-au speriat de revolte sociale, sau de cei care au venit la putere tocmai pe valul nemulțumirilor generate de faptul că cetățeanului simplu nu i se explică îndeajuns de ce este nevoie de reforme.

Așa s-a întâmplat și cu reforma sistemului de pensii, începută în 1999 și „înghețată” de comuniști în 2002 din motive electorale evidente. Acum avem o țară cu un sistem de pensii ineficient și inechitabil, cu pensionari „de elită” care primesc mii de lei pentru că „s-au spetit” în oficii guvernamentale și pensionari „simplici” care au muncit cu sapa, iar acum abia dacă leagă tei de curmei. O țară unde pentru asigurarea

pensiei unui bătrân contribuie doar două persoane apte de muncă, și nu patru ca în Occident, iar asta pentru că foarte mulți moldoveni au plecat în străinătate, unde reformele au fost duse la sfârșit demult...

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

PETRU MACOVEI,
Coordonator

4 LEGĂTURA DIRECTĂ

Informații
consulare, doar în
„Pro Diaspora”

6 UTIL

Au fost deschise
Birourile teritoriale
pentru cetățenii

Apostilă în 6 ore

7 ECONOMIE

Creditele devin tot
mai accesibile?

8 OFICIAL

Mihai Ghimpu:
“M-am pornit în
străinătate, însă
văd că am ajuns
acasă”

Apele de
liberalizare a
transporturilor
aeriene

9 STUDIU

Moldovenii ezită să-
și investească banii
în propria afacere

10 INTERVIU

Mihai Roșcovan:
“Mediul de afaceri
este afectat de
monopoluri,
birocrație și
corupție”

12 INOVAȚII

“Le gardien des
souvenirs”

14 ISTORIE

DE SUCCES

Comunicarea cu
clienții, secretul
unei afaceri de
succes

16 Ibericii din Castellon

Își repară mașinile
în atelierul unui
moldovean

18 PORTRET DE SAT

Colibași un sat cu
aspect urban

21 UTIL

Cum obții permisul
de ședere în Italia

22 “RĂNILE”

MIGRAȚIEI

Căsătoriile mixte,
un nou trend al
migrației

24 REPORTAJ

Mărțișoare pentru
mame

26 LA NOI ȘI LA EI

De ce avem cele
mai mici pensii din
Europa?

Penultimul liman

Pensionarii suedezi
nu vor să se
considere bătrâni

Sistemul de pensii
în Spania

Contribuții
consistente și
pensii liniștite

Pensionar à la
française

Cum și când se
pensionează
portughezii

Pensionar în Marea
Britanie

36 AMORE

Moldovenii
îndrăgostiți la Paris

37 OPINIE

Moldovenii în ochii
italienilor

38 CREDINȚĂ

“Avem nevoie
de ajutorul și
lumina harului lui
Dumnezeu în toate
cele pe care le
facem în viața”

40 CULTURA

O seară în Capitoliu

42 UTIL

Cu TV Moldova-
International te
simți ca acasă

44 SĂNĂTATE

Remedii la
îndemână pentru
întărirea imunității

46 HOBBY

Parkour prin Spania

REDACȚIA REVISTEI ProDiaspora

COORDONATORI DE PROIECT:

Serafim Florea (Marea Britanie)
Petru Macovei (Republica Moldova),

REDACTOR-ȘEF: Dumitru Lazur

REPORTERI: Diana Lungu (R. Moldova),

Olesea Tanașciuc (Portugalia), Victor Druță,
Ludmila Cearcă, Larisa Pojoga, Iurie Bojoncă,
Larisa Olărescu (Italia), Marcel Macarie (Spania),
Violeta Grițcan (Franța), Nadea Hornet (Cehia)

DESIGN ȘI MACHETARE: Angela Ivanesi

MARKETING ȘI PUBLICITATE: Ștefan Florea,
Asociația mediatică „Pro-diaspora”
www.pro-diaspora.com

ADRESE PENTRU CORESPONDENȚĂ:

În Republica Moldova:

Asociația Presei
Independente (API)
str. București 77,
mun. Chișinău, MD-2012
Tel./Fax: +37322 220996
E-mail: api@api.md

În Marea Britanie:

COMUNISON RC, Suite 62
2 Lansdowne Row, Mayfair,
London, W1J 6HL
Tel.: +447703016947
Email: info@comunison.net,
floreaserafim@pro-diaspora.com

Revista „ProDiaspora” este realizată în cadrul proiectului „Migrants Diaspora Initiative for Media Enterprise (Migrants DIME)”. Proiectul este implementat în parteneriat de Asociația Presei Independente (API) din Republica Moldova și COMUNISON RC din Marea Britanie.

EC-UN Joint Migration and Development Initiative
United Nations / United Nations Development Programme Brussels Office
14 Rue Montoyer
Brussels 1000, Belgium
Tel. +32 2 235 05 50 Fax. +32 2 235 05 59
Email: jmdi.pmu@undp.be , Website: www.migration4development.org

Această publicație este realizată cu asistența Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații nu reflectă în niciun fel punctul de vedere al Uniunii Europene, OIM sau Organizației Națiunilor Unite, inclusiv PNUD, UNFPA, ICNUR și ILO, sau al statelor lor membre.

INFORMAȚII CONSULARE, doar în „Pro Diaspora”

Revista „Pro Diaspora” își dorește să fie mai aproape de cititorii săi. Și în ediția curentă publicăm răspunsurile la cele mai frecvente întrebări adresate de cetățenii R. Moldova operatorilor Centrului de Apel al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene. Numai în revista „Pro Diaspora” puteți afla informații din toate domeniile consulare.

● VIZE PENTRU GRECIA LA CENTRUL COMUN DE VIZE

ÎNTREBARE: Unde pot deschide o viză pentru Grecia?

RĂSPUNS: Începând cu 1 ianuarie 2010, vizele pentru Grecia sunt eliberate de Centrul Comun de Vize care se află în incinta Ambasadei Ungariei la Chișinău (bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.131, tel.: 20-00-78, 22-86-68). Vizele emise de Centrul Comun de Vize sunt echivalente cu vizele eliberate de misiunea diplomatică a Greciei.

În același timp, cetățenii R. Moldova se pot adresa pentru alte probleme consulare la Ambasada Greciei la Kiev sau la Consulatul General al Greciei la Odessa.

Date de contact ale Ambasadei: 01901

Kiev, str. Panfilovtsiv, nr.10; tel.: (+380 44) 254-54-71, (+38044) 252-54-72, (+38044) 254-54-73; fax: (+38044) 254-39-98; site: www.greece.kiev.ua; e-mail: embassy@greece.kiev.ua, greece@kiev.relc.com. Reprezentanții Secției Consulare pot fi contactați la (+38044) 254-54-78, (+38044) 254-54-76, (+38044) 254-58-05; e-mail: consul@greece.kiev.ua.

Date de contact ale Consulatului Greciei la Odessa: strada Preobrazhenskaya, nr. 32, tel.: (+38048) 786-05-70, (+38048) 786-0503 sau e-mail: grconsodessa@paco.net.

● PORTUGALIA NU ARE AMBASADĂ LA CHIȘINĂU

ÎNTREBARE: Sunt cetățean al R. Moldova și vreau să contactez Ambasada Portugaliei pentru a mi se deschide viza de muncă.

RĂSPUNS: Portugalia nu are o ambasadă la Chișinău. Cetățenii R. Moldova se pot adresa pentru vize și alte proceduri consulare la Ambasada Portugaliei la București.

Date de contact ale Ambasadei Portugaliei: 011815 București, str. Paris, nr. 55, sector 1, P.O. Box 63-91; tel.: (+4021) 230-41-36, (+4021) 230-41-10; fax: (+4021) 230-41-17;

e-mail: secretariat@embportugal.ro; site: www.embportugal.ro. Date de contact ale Secției consulare: 011815 București, str. Paris, nr. 55, sector 1; tel.: (+4021) 230-41-18; fax: (+4021) 230-41-17, e-mail: consular@bucures-te.dgacpp.pt.

Vă atenționăm că pentru a merge la Ambasada Portugaliei la București aveți nevoie de viză pentru România. Având

în vedere acest detaliu, cetățenii R. Moldova pot apela și la Ambasada Portugaliei la Kiev, telefonând în prealabil și rugând să-i fie acceptat dosarul.

Date de contact ale Ambasadei Portugaliei la Kiev: 01901 Kiev, str. Velyka Vasylykivska, nr. 9/2, oficiu 12; tel.: (+38044) 22-72-442, (+38044) 49-05-817; fax: (+38044) 23-02-625, (+38044) 22-72-066.

TOTUL DESPRE TRANSCRIEREA ACTELOR DE STARE CIVILĂ

ÎNTREBARE: Cum pot transcrie actele de stare civilă?

RĂSPUNS: Pentru a transcrie un act de stare civilă trebuie să vă adresați personal sau prin intermediul unei persoane împuternicite prin procură la oficiul de stare civilă din R. Moldova situat în localitatea unde aveți viză de domiciliu. Lista și datele de contact ale oficiilor de stare civilă din R. Moldova o puteți găsi pe pagina web a Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor - www.mtic.gov.md. Transcrierea actelor de stare civilă în regim de urgență poate fi efectuată la Serviciul Stare Civilă (mun. Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu, nr. 58/A). Totodată, puteți transcrie actele de stare civilă și prin intermediul misiunilor diplomatice ale R. Moldova.

Mai multe detalii puteți afla, accesând portalul: http://www.mtic.gov.md/transcriere_osc/ sau <http://www.mfa.gov.md/informatii-cetatenii-rm/acte-stare-civila/>

[mfa.gov.md/informatii-cetatenii-rm/acte-stare-civila/](http://www.mfa.gov.md/informatii-cetatenii-rm/acte-stare-civila/)

Lista indicată nu este una exhaustivă. Pentru a afla exact de ce acte aveți nevoie, contactați ambasada sau consulatul R. Moldova din țara unde vă aflați.

Atenționăm că documentele ce urmează a fi transcrise trebuie, în mod obligatoriu, să fie apostilate de către organele competente ale țării emitente (conform Convenției de la Haga din 1961). În cazul documentelor emise de către Republica Federală Germania (sau altor țări care nu au semnat Convenția), documentele urmează a fi supralegalizate de către misiunea diplomatică sau oficiul consular al R. Moldova în țara respectivă, iar apoi de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al R. Moldova.

CANADA MAI APROAPE DE MOLDOVENI

ÎNTREBARE: Canada are misiune diplomatică la Chișinău?

RĂSPUNS: Canada nu are misiune diplomatică în R. Moldova. În schimb, la Chișinău, activează o reprezentanță a Canadei care poate facilita depunerea actelor pentru obținerea vizei sau pentru alte probleme consulare. Date de contact: Chișinău, str. Ciuflea 36/1, Sediul Organizației Internaționale a Migrației, tel.: 23-25-15.

VIZELE PENTRU R. MOLDOVA, PRELUNGITE LA BIROUL MIGRAȚIE ȘI AZIL

ÎNTREBARE: Cum pot prelungi termenul de valabilitate a vizei în R. Moldova?

RĂSPUNS: Prelungirea vizelor de intrare-ieșire de serviciu, simple, turistice, de tranzit ține de competența Biroului Migrație și Azil, cu excepția prelungirii vizei diplomatice, și se prelungește doar pe teritoriul R. Moldova. Cetățenii străini și apatrizii pot solicita prelungirea vizei de intrare-ieșire, până la expirarea termenului de valabilitate al acesteia, numai în cazuri întemeiate

cu certificarea scopului prelungirii vizei. Cererea sau demersul pentru prelungirea vizei se prezintă cu cel puțin 72 ore înainte de expirarea ei.

Date de contact ale Biroului Migrație și Azil: mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare 124, Cancelaria, tel.: 27-22-03; Secția invitații, tel.: 54-46-07; Secția vize, 54-46-06; Secția emigrare și repatriere, tel.: 27-72-34.

SUNĂ LA CENTRUL DE APEL!

Centrul de Apel se află pe strada Alexei Mateevici, nr. 80 din Chișinău și lucrează de luni până vineri de la ora 8.00 până la 17.00. Pentru orice informație se poate suna gratuit de pe teritoriul R. Moldova la 080090990. La numărul de telefon +373 22 690990 pot apela cetățenii aflați în afara țării. Apelul este taxat cu tarif standard pentru țara din care se efectuează apelul. Solicitări se primesc și la adresa electronică callcenter@mfa.md Operatorii Centrului de Apel vă oferă informații în toate domeniile consulare.

Au fost deschise Birourile teritoriale pentru cetățenie

Ministerul Justiției din România anunță printr-un comunicat de presă că în baza deciziei Directorului Direcției Cetățenie, în perioada 1 ianuarie – 31 martie 2010, programul cu publicul al Direcției Cetățenie se va desfășura doar în ziua de miercuri a fiecărei săptămâni și doar pentru depunerea cererilor de redobândire, acordare sau renunțare la cetățenia română și înregistrarea actelor în completare și petiții adresate Direcției Cetățenie. Informații despre stadiul soluționării dosarului înregistrat la Direcția Cetățenie se acordă doar prin corespondență scrisă.

Petenții care au dosare de redobândire a cetățeniei române conform art. 10 indice 1 (R. Moldova / Ucraina) depuse în anul 2003 sunt rugați să comunice Direcției Cetățenie actuala adresă de corespondență, în cazul în care aceasta s-a schimbat de la momentul depunerii dosarului.

Ministerul Justiției mai anunță că începând cu data de 8 februarie 2010 au fost deschise Birourile teritoriale pentru cetățenie care au program de lucru cu publicul de luni până vineri, între orele 9.00–17.00, unde se vor depune dosare numai pentru redobândirea cetățeniei române în baza art. 10 indice 1 (R. Moldova / Ucraina).

Dosarul pentru cetățenie va fi depus personal de către persoanele care au dobândit cetățenia română prin naștere sau prin adopție și care au pierdut-o din motive ne-

imputabile lor sau această cetățenie le-a fost ridicată fără voia lor, precum și descendenții acestora până la gradul III.

Pentru depunerea dosarului nu este necesar permis de ședere pe teritoriul României.

Adresele și datele de contact ale centrelor teritoriale sunt următoarele:

- **IASI - județul Iași**, Iași, str. Gîndu nr. 2A, parter; cod postal: 700127; telefon: 0232 254 400 int. 107; (în sediul ONRC de pe lângă Tribunalul Iași);
- **TIMIȘOARA - județul Timiș**, Timișoara, str. Paris nr. 2A, etaj 1, camera 10; cod postal: 300003; telefon: 0256 220 835 sau 0256 220 863 int 127; (în sediul ONRC de pe lângă Tribunalul Timișoara);
- **GALAȚI - județul Galați**, Galați, str. Portului nr. 20, parter; cod postal: 800025; telefon 0236 306 173 sau 0236

306 174 int 110; (în sediul ONRC de pe lângă Tribunalul Galați);

→ **SUCEAVA - județul Suceava**, Suceava, str. Universității nr. 28 A, parter; cod postal: 72 0225; telefon: 0230 522 937 int 110 (în sediul ONRC de pe lângă Tribunalul Suceava);

→ **CLUJ-NAPOCA - județul Cluj**, Cluj-Napoca, Piața Ștefan cel Mare nr. 4, parter, cam. 2S.

Programul de audiențe al Directorului Direcției Cetățenie se desfășoară în fiecare zi de miercuri între orele 13.00 și 15.00 pentru probleme deosebite. Programarea la audiență se va face în baza unei cereri prealabile care va cuprinde și un număr de telefon de contact la care un funcționar al Direcției Cetățenie va comunica solicitantului ziua și ora audienței în cazul în care aceasta a fost aprobată.

JUST.RO

Apostilă în 6 ore

Cetățenii pot din 16 februarie să solicite apostilarea actelor oficiale în regim de urgență de 6 ore și o zi lucrătoare. La solicitarea Ministerului Justiției, Guvernul a simplificat această procedură, a declarat Cristina Bajurean șeful Direcției Apostilă, din cadrul Ministerului Justiției.

Ministerul Justiției a ex-

tins și gradul de rudenie a persoanelor care pot solicita din numele rudelor apropiate acte pentru aplicarea apostilei. Pe lângă soți, copii, nepoți, frați, vor mai putea depune acte verii primari, nepoții de la frați, unchii, strănepoții și străbunicii, a mai adăugat Cristina Bajurean.

De asemenea, din 16 februarie sunt apostilate doar ac-

tele de studii eliberate de instituțiile de învățământ acreditate în modul stabilit de legislație.

În același timp, se pot face verificări ale actelor apostilate, dar și programări pe site-ul www.apostila.gov.md

Serviciile oferite de Ministerul Justiției sunt contra plată. Pentru apostilarea actelor oficiale în 10 zile, taxa este de 100

de lei pentru persoanele fizice și 150 de lei pentru persoanele juridice, în termen de 3 zile, prețul e de 200 și respectiv 400 lei, pentru o zi – 400 și respectiv 600 de lei, iar în termen de 6 ore – 600 de lei pentru persoanele fizice și 1200 de lei pentru persoanele juridice.

JURNAL.MD

Creditele devin tot mai accesibile?

Anul 2010 a început parcă cu dreptul: pe piața bancară tot mai clar se conturează tendințele de ieftinire a creditelor și creșterea în expresie anuală a volumului creditelor acordate.

Astfel, în luna ianuarie rata medie aferentă creditelor în monedă națională a constituit 17,03% (-1,6 p.p. față de decembrie 2009), iar volumul creditelor acordate în monedă națională, în aceeași perioadă, a constituit 560888,5 mii lei (+9,9% față de ianuarie 2009). Prin urmare, prima lună a anului curent a marcat o cotitură în evoluția sistemului bancar după primele simptome ale crizei economice (septembrie 2008).

Evident, nu putem ignora și „efectul statistic”, deoarece în ianuarie 2009 economia moldovenească era deja în plină criză, iar volumul creditelor era deja mic. Deși problema accesibilității sectorului real la resurse creditare rămâne una acută, tendințele respective se înscriu în anticipările noastre precedente privind ieftinirea creditelor pe parcursul anului 2010.

Anticipările respective au la bază o legitate care este pe cât de binecunoscută, pe atât și de fundamentală în cazul de față: băncile își iau umbrela pe timp de ploaie și o întorc pe timp de soare. Prin urmare, odată cu conturarea primelor simptome ale stabilizării economice, începând cu octombrie – noiembrie 2009, precum și a așteptărilor privind relansarea economică din 2010, băncile devin mai puțin reticente la acordarea creditelor. Totodată, acestea recurg și la diminuarea primelor de risc incluse în rata creditelor comerciale cu scopul de a stimula accesibilitatea acestora pentru întreprinderi. Bineînțeles, fenomenul intoxicării sistemului bancar, prin creșterea de peste 3 ori în 2009 a ponderii creditelor nefavorabile în portofoliul total de credite (atingând cota de 16,3%), este principalul factor care tergiversează, la moment, ieftinirea mai rapidă a creditelor. Prin urmare, creșterea marjei dintre

ratele creditelor și depozitelor de la 2,56 p.p. la începutul anului 2009 până la 7,33 p.p. la începutul anului curent este explicată de necesitatea acoperirii pierderilor suportate de bănci în urma înrăutățirii portofoliilor de creditare.

Factorii adiționali care vor contribui în continuare la diminuarea ratelor creditelor țin de o eventuală răcire a cererii pentru împrumuturi din partea Guvernului, drept urmare a politicii bugetare austere adoptată pentru acest an. Astfel, se va tempera concurența dintre stat și sectorul real pentru resursele creditare ale băncilor. Un alt factor este diminuarea ratelor la depozitele bancare, care s-au redus constant pe parcursul anului 2009, ajungând de la 20,69% în ianuarie 2009 la 9,7% în 2010 pentru depozitele în monedă națională. Totuși, acest factor, până acum, a dus mai degrabă la creșterea marjei dintre creditele și depozitele bancare, fapt ce a permis acoperirea într-o anumită măsură a pierderilor suportate de bănci odată

cu înrăutățirea portofoliilor de creditare. Prin urmare, influența ieftinirii resurselor atrase de bănci se va reflecta corespunzător în rata creditelor odată cu conturarea tot mai clară a simptomelor de stabilizare și relansare economică. Creșterea pronunțată a fondului de reduceri pentru eventualele pierderi la credite ar putea servi un factor adițional care ar contribui la reducerea ratelor la credite odată cu diminuarea riscurilor privind insolabilitatea mai multor debitori ai băncilor comerciale. Aceasta va permite acestora redirectionarea acestor resurse spre investiții în produse creditare.

ADRIAN LUPUȘOR,
Centrul analitic independent
„Expert-Grup”

Mihai Ghimpu: "M-am pornit în străinătate, însă văd că am ajuns acasă"

În perioada 21-23 februarie a.c., spicherul Mihai Ghimpu, tot el și președinte interimar al R. Moldova, a efectuat o vizită oficială în Portugalia la invitația președintelui Parlamentului Portugaliei, Jaime José Matos da Gama.

Timp de două zile Mihai Ghimpu împreună cu delegația care l-a însoțit au avut mai multe întrevederi oficiale. Nu mai puțin importantă a fost întâlnirea cu diaspora moldovenească din Portugalia. Nu a fost o simplă vizită de curtoazie, chiar dacă delegația a întârziat cu circa două ore. Emoțiile se citeau pe fața spicherului care de la bun început a spus: "Oameni buni, m-am pornit în străinătate, însă văd că am ajuns acasă".

Toți membrii delegației au ținut câte un discurs, arătându-și preocuparea pentru soarta poporului nostru și a cetățenilor aflați departe de casa. Președintele a oferit câte un mic cadou adus din Moldova liderilor celor șase asociații de moldoveni din Portugalia, pe când copiii au primit dulciuri.

Preț de mai puțin de jumătate de oră cei peste 400 de moldovenii prezenți la întâlnire au avut posibilitatea de a adresa întrebări spicherului, cât și celorlalți invi-

Spicherul Mihai Ghimpu le-a adus copiilor dulciuri din Moldova

tați. Timpul însă s-a scurs foarte repede.

Moldovenii din Portugalia au venit și cu un șir de doleanțe, printre care deschiderea unei ambasade a Republicii Portugheze în Moldova, simplificarea și reducerea taxelor la serviciile prestate de ambasada R. Moldova în Portugalia, transmiterea în Portugalia a cărților în limba română de clasele primare pentru a putea fi deschisă o școală duminicală pentru copiii moldovenilor, excluderea dificultăților care le suportă cetățenii noștri la intrarea în țară cu mijloacele de transport privat etc.

Întâlnirea s-a finalizat cu un mic concert organizat de către Centrul Cultural Moldav din Portugalia împreună cu alte ansambluri de dansuri formate din moldoveni. Tot în cadrul vizitei în Portugalia oficialii moldoveni au efectuat o vizită la Centrul de Ajutorare al Imigranților (CNAI) din Lisabona, fiind invitați și întâmpinați de Înaltul Comisar pentru Imigrare și Dialog Intercultural Rosário Farmhouse.

OLESEA TANAȘCIUC,
Lisabona

Apele de liberalizare a transporturilor aeriene

Ar fi un vis prea frumos pentru un moldovean să zboare low-cost de la Londra la Chișinău cu numai 21,99 euro! La acest preț clienții BLU-EAIR, WIZZAIR sau RYANAIR pot zbură de la Roma la București, dus-întors.

Chiar dacă vom coborî din sfera visului în dura realitate, totuna biletele la companiile aeriene din R. Moldova ne vor părea cam scumpe. Pentru comparație am intrat pe situl GoVolo și am cerut bilete dus-întors pentru perioada 12-19 decembrie curent de la Roma în mai multe direcții. Iată rezultatul:

Cu AIR MOLDOVA la Chișinău:	<u>329 euro;</u>
Cu LUFTHANSA la Kiev:	<u>252 euro;</u>
Cu CZECH AIRLINES la București:	<u>167 euro;</u>
Cu AIR FRANCE la Moscova:	<u>307,65 euro;</u>
Cu BULGARIA AIR la Sofia:	<u>139 euro;</u>
Cu TAROM la Bacău:	<u>256 euro;</u>
Cu BRITISH AIRWAYS la Londra:	<u>285 euro;</u>
Cu AIR CHINA la Beijing:	<u>714 euro.</u>

Doar AIR CHINA are biletele mai scumpe, dar și Beijingul cred că e ceva mai

departe de Roma decât Chișinăul!

Ar fi de așteptat ca schimbările climatului politic din țară să aducă mai mult avânt investițiilor străine. Prin apele internaționale de liberalizare a transporturilor aeriene tot mai multe comunități ale cetățenilor moldoveni din Europa și America de Nord continuă să solicite guvernatorilor preșteri mai joase. Pentru 2010 ne dorim în sfârșit și în Moldova o economie de piață unde consumatorul să poată alege.

VICTOR DRUȚĂ și SERAFIM FLOREA,
la cererea comunităților moldovenilor
din Italia și Marea Britanie

Moldovenii ezită să-și investească banii în propria afacere

Circa 70% din moldovenii aflați peste hotare pe termen lung intenționează să revină în țară pentru a se stabili cu traiul. Datele au fost prezentate de Centrul de Analiză și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice (CIVIS). Studiul mai arată că doar 24% dintre cetățenii chestionați intenționează să investească banii câștigați în străinătate într-o afacere.

Potrivit directorului executiv CIVIS, Ruslan Sințov, emigranții, de cele mai multe ori, pleacă la muncă peste hotare cu scopul de a câștiga bani și de a face economii pentru a se întoarce mai curând acasă. Condiția principală care ar determina întoarcerea migranților acasă rezidă în adunarea sumei necesare de economii pentru realizarea obiectivelor propuse, dar și asigurarea cu un loc de muncă bine plătit la întoarcere, acest fapt fiind confirmat de 66% emigranți chestionați. A doua condiție ține de disponibilitatea unui loc de muncă sigur și bine plătit (22%).

Banii câștigați peste hotare cel mai des sunt investiți în bunuri de consum (apartamente, automobile etc.), în studiile co-

piilor, reparația caselor, mai puțin însă în afaceri proprii. Cercetarea arată că doar 24% dintre cei chestionați intenționează să deschidă o afacere cu banii câștigați peste hotare. Cei mai mulți preferă să păstreze banii în casă, decât să-i depoziteze la bancă, mai arată studiul.

Mai mult de jumătate din emigranții chestionați, intenționează să investească sau să extindă afaceri, preponderent în sectorul construcțiilor, agricultură, comerț cu amănuntul și servicii. Circa 46% din emigranții cu intenții de investire planifică să suplinească investițiile prin intermediul creditelor bancare. Totodată, 84 la sută din emigranți transferă bani de peste hotare în Moldova. Contrar presupunerilor, doar 58% din remitențe sunt consumate. Cele-

alte 42% sunt utilizate în formă de economii și investiții.

Pe lângă avantajul de a-și asigura un nivel de viață mai ridicat, familiile migranților se ciocnesc de o mulțime de probleme, cea mai des întâlnită fiind separarea de restul familiei. Potrivit studiului CIVIS, nivelul de reunificare al familiilor de emigranți peste hotare este destul de mic: circa 71% dintre aceștia sunt căsătoriți, însă doar 27% dintre ei sunt uniți în țara de migrație (comparativ cu alte țări unde rata ajunge la 90%-98%). Divizarea familiei este demonstrată de faptul că din numărul total mediu de membri per gospodărie a emigrantului 1,45 membri se află peste hotare, iar 1,9 – în Moldova.

“Ar trebui să ne întrebăm dacă se merită pentru câteva sute de euro separarea mamelor de copii, de întreaga familie”, a subliniat Nicolaas de Zwager, director IAS-CI. Mai mult, acesta a propus crearea unui Secretariat la nivel interministerial care să elaboreze strategii de atragere a migranților acasă și să le acorde acestora asistență tehnică privind investirea banilor câștigați într-o afacere care să genereze noi venituri. “Avem multe exemple de acest fel în țări active din punct de vedere migrațional, cum ar fi Mexic sau Filipine”, a concluzionat Nicolaas de Zwager.

Studiul a fost realizat atât la nivelul gospodăriilor casnice (1200 de respondenți), cât și în rândul migranților moldoveni (2300 de respondenți). Cei din urmă au fost chestionați la punctele de frontieră ale țării. Studiul nu a cuprins persoanele care migrează sezonier din țară.

Cercetările sunt parte a proiectului DEVINPRO Moldova 2009/2010 (Dezvoltarea produselor și serviciilor inovative pentru emigranți), finanțat de Inițiativa Comună a Uniunii Europene și Organizației Națiunilor Unite pentru Migrație și Dezvoltare.

DIANA LUNGU

Nicolaas de Zwager: “Ar trebui să ne întrebăm dacă se merită pentru câteva sute de euro separarea mamelor de copii, de întreaga familie.”

Cât de importante sunt remitențele pentru economia R. Moldova? De ce le este frică moldovenilor să investească banii câștigați peste hotare în propria afacere? Cu ce probleme se confruntă mediul de afaceri și cum poate fi redresat? Răspunsul la aceste, dar și alte întrebări legate de situația economică a R. Moldova găsiți în interviul acordat revistei „Pro Diaspora” de **Mihai Roșcovan**, directorul Business Consulting Institute.

Mihai Roșcovan:

„Mediul de afaceri este afectat de monopoluri, birocrăție și corupție”

- Domnule Roșcovan, de ce strategii și politici are nevoie R. Moldova pentru o dezvoltare economică durabilă?

- Moldova nu duce lipsă de strategii și programe de dezvoltare economică. Putem menționa Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS), Strategia pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii, dar și alte strategii și programe de dezvoltare sectoriale. Însă, majoritatea acțiunilor stipulate în ele nu se implementează, iar obiectivele formulate nu se ating. Cauzele sunt diferite – de la lipsa voinței politice până la neasigurarea cu resurse umane, instituționale și financiare.

- Cu ce probleme se confruntă astăzi mediul de afaceri?

- Mediul de afaceri este afectat de monopoluri, birocrăție și corupție. O problemă serioasă pentru dezvoltarea afacerilor este infrastructura subdezvoltată și accesul limitat la credite sau costul înalt al acestora.

- R. Moldova este o țară agrară, cu toate acestea, agricultorii se plâng de lipsa susținerii din partea statului. Ce oportunități există pentru dezvoltarea economică în sectorul rural?

- Agricultura este un sector important al economiei, în care sunt angajați peste 40% din brațele de muncă. Însă agricultura

Interviu de **DIANA LUNGU**
Fotografie de autor

noastră este de sub existență, valoarea adăugată este scăzută, iar produsele autohtone sunt necompetitive. Statul nu dispune de resurse financiare suficiente pentru a asigura subvenții adecvate și comparabile cu nivelul european. În acest domeniu politicile de stat trebuie orientate spre atragerea tehnologiilor moderne, investițiilor în infrastructura rurală, sprijinirea și dezvoltarea afacerilor agricole.

- Deseori întreprinzătorii invocă lipsa sprijinului din partea statului, cu ce modificări în legislație ar trebui să vină noua conducere pentru ca aceștia să se bucure de un sprijin real din partea conducerii?

- Modificările legislative trebuie să vizeze lichidarea barierelor și simplificarea procedurilor pentru dezvoltarea afacerilor, lichidarea monopolurilor și stimularea concurenței. Statul poate și trebuie să ajute la atragerea resurselor financiare mai ieftine pentru dezvoltarea businessului. De exemplu, în România există programe în care întreprinderile mici și mijlocii pot obține granturi pentru dezvoltare până la 70% din totalul investițiilor. La noi astfel de programe sunt doar în fază de proiecte.

- Ce măsuri se întreprind în sprijinul oamenilor de afaceri, în special din businessul mic și mijlociu pe fondul crizei economice?

- Criza economică declanșată ca urmare a crizei financiare globale, dar și activității ineficiente a guvernării comuniste a lovit dur afacerile din Moldova. De mai mult de un an producția este în descreștere continuă, întreprinderile falimentează, au loc disponibilizări a forței de muncă. Guvernul a adoptat un plan anticriză în care sunt prevăzute măsuri pentru sprijinirea afacerilor prin reducerea poverii fiscale și administrative, facilitarea accesului la resurse financiare, stimularea investițiilor publice și private. Dacă se va reuși măcar jumătate din acțiunile planificate, atunci economia se va relansa chiar până la sfârșitul acestui an.

- Considerați că eforturile comunităților internaționale au fost

Modificările legislative trebuie să vizeze lichidarea barierelor și simplificarea procedurilor pentru dezvoltarea afacerilor, lichidarea monopolurilor și stimularea concurenței. Statul poate și trebuie să ajute la atragerea resurselor financiare mai ieftine pentru dezvoltarea businessului. De exemplu, în România există programe în care întreprinderile mici și mijlocii pot obține granturi pentru dezvoltare până la 70% din totalul investițiilor. La noi astfel de programe sunt doar în fază de proiecte.

suficiente pentru a depăși criza economică?

- Instituțiile financiare internaționale și guvernele țărilor dezvoltate au întreprins măsuri adecvate și eficiente pentru diminuarea efectelor crizei. Cel puțin statisticile arată că are loc învierea economiei în mai multe țări membre ale Uniunii Europene, dar și-n SUA. Totodată criza și eforturile de contracarare au scos la iveală problema inegalității distribuirii bogăției. Resursele acordate pentru susținerea sectorului financiar pentru diminuarea crizei au fost enorme, și ar fi putut rezolva problema sărăciei pentru o bună parte din populația lumii.

- Cum credeți, în anul curent volumul sprijinului financiar acordat țării noastre din partea organizațiilor internaționale va crește?

- Categorical, sprijinul financiar al instituțiilor financiare va crește esențial. Până acum Guvernul s-a descurcat destul de bine în acest domeniu. S-a semnat memorandumul cu Fondul Monetar Internațional, care prevede sume importante atât pentru finanțarea deficitului bugetar, cât și pentru programe de investiții. Uniunea Europeană, guvernele SUA, României, Poloniei au decis acordarea sprijinului financiar pentru diverse proiecte. Principala problemă constă acum în capacitatea noastră de a absorbi aceste fonduri și de a le folosi eficient.

- Așa cum R. Moldova este o țară

cu un număr mare de persoane ce lucrează peste hotare, cât de importante sunt remitențele în dezvoltarea economică a țării?

- Deși au scăzut în ultima perioadă cu circa 30%, remitențele continuă să fie surse importante de venit atât pentru cetățeni, cât și pentru bugetul național. Până acum, acestea se foloseau doar pentru consum. Sarcina guvernului este implementarea politicilor de canalizare a acestor surse financiare spre dezvoltare și generare de noi venituri. Programul anticriză a guvernului include lansarea programului PARE (1+1) – investirea remitențelor în scopul dezvoltării mediului rural și creării de noi întreprinderi. Programul prevede granturi în aceeași proporție cu contribuția proprie pentru inițierea afacerilor rurale.

- Cum explicați reticența persoanelor întoarse de peste hotare de a investi banii în propria afacere?

- Frica de a iniția afaceri în Moldova este cauzată de politicile promovate de guvernarea comunistă. Cum am mai menționat mai sus, monopolurile și clanurile mafioate împreună cu corupția și birocrăția statală a afectat serios mediul de afaceri din Moldova. De aceea, misiunea actualii guvernări este de a înlătura aceste anomalii, iar succesul guvernării va depinde în mare măsură de schimbarea atitudinii investitorilor autohtoni și străini față de dezvoltarea afacerilor în Moldova.

- Vă mulțumesc!

"Le gardien des souvenirs"

Un designer din R. Moldova a „dăruit” Parisului o bancă a îndrăgostiților

Absolvent al Facultății de Design Industrial din cadrul Universității Tehnice din Moldova, în prezent lector la această instituție de învățământ, **Mihai Stamati** a creat o bancă a îndrăgostiților pentru parcurile și locurile publice din Paris.

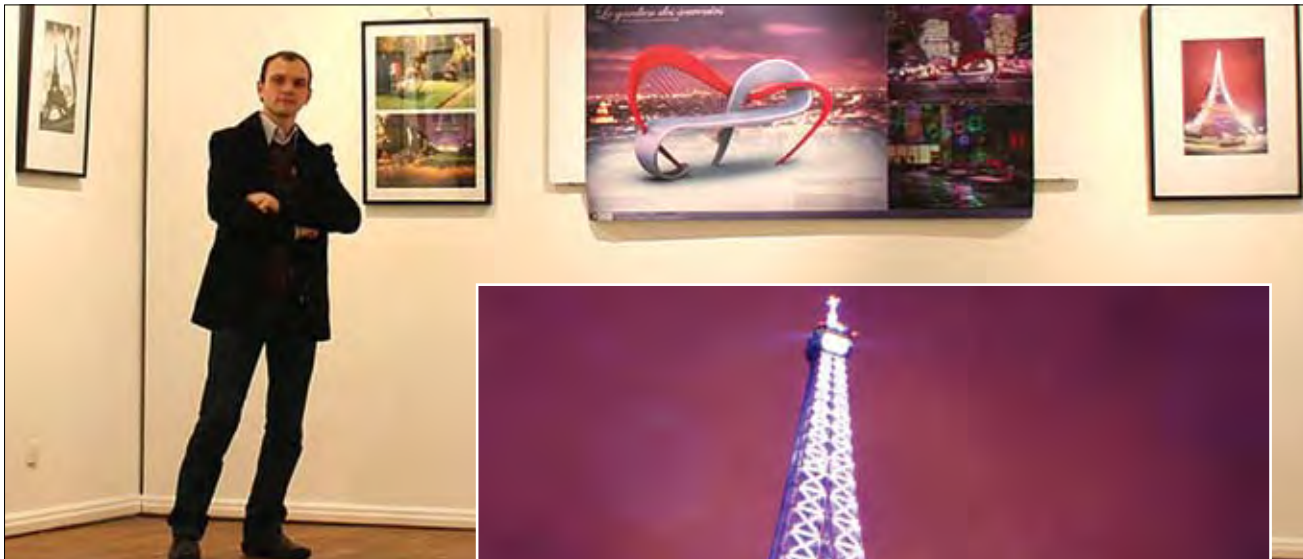
Cu acest „Gardian al amintirilor” tânărul Mihai Stamati, în vârstă de doar 24 de ani, a câștigat o bursă de o lună, oferită de Institutul Cultural Român de la Paris. „Când am primit scrisoarea oficială, prin care eram informat că am obținut bursa și că ideea mea de proiect a fost aleasă pentru a fi realizată la Paris, m-am bucurat mult.

A urmat etapa de perfectare a actelor, iar în noiembrie eram deja în capitala culturii europene”, ne spune Mihai. De fapt, acest concurs a fost unul al ideilor, iar pentru a aplica, Mihai a trimis doar un text în franceză în care și-a exprimat ideea. A fost acceptat și finanțat, iar la final a realizat o expoziție de design și fotografii, capul de afiș fiind această bancă a îndrăgostiților.

“Le gardien des souvenirs” reprezintă un design concept al unei bănci pentru locurile publice ale Parisului. Ideea presupune ca acest proiect să devină un obiect de cult în aer liber și să aibă un rol de simbol,

reflectând caracterul romantic al orașului și emoțiile trăite de oamenii care îl vizitează. Ca și construcție este o îmbinare de forme plastice și materiale care contrastează prin factură, structură și cromatică. Sunt intercalate elemente distinctive care reprezintă două simboluri universale. Baza care este suprafața de așezare dezvoltă plastic simbolul infinitului, iar al doilea element este o inimă stilizată care are funcția de spetează și care, fuzionând cu elementul infinitului, fortifică construcția. Aceste două piese sunt îmbinate prin străpungere și împleticire formând un întreg, o relație cu un mesaj unic. Un mesaj care transmite ideea de simbol al dragostei și al veșniciei prin păstrarea amintirilor. Firele care leagă cele două componente de bază au atât funcția de spetează, cât și un rol mai liric. Cuplurile care trăiesc o emoție, un sentiment de dragoste, pot prinde mici panglici, dantele în semn de legământ care poartă cu sine amintirea faptului că au stat

TEXT de LILIANA PAVEL

așezați pe acest scaun. De aici și denumirea proiectului „Le gardien des souvenirs” care s-ar traduce ca „străjer al amintirilor” – un simbol care pe timp ce trece, păstrează tot mai multe și mai multe povești despre emoție și sentiment.

„Nu aveam inițial o idee pentru a participa la acest concurs, dar caracterul romantic al orașului, unde urma să se desfășoare rezidența m-a influențat mai ales că vizitasem deja Parisul în 2008. La baza ideii sunt și niște trăiri personale care au făcut ca acest obiect să fie ceva mai mult decât o (simplă) banchetă. E vorba despre emoții, amintiri, trăiri care m-au inspirat și pe care am vrut să le înveșnicesc. Cred că lucrurile adevărate vin din suflet, iar „Le gardien des souvenirs” reprezintă o mică părticică din mine”, ni se destăinuiește autorul proiectului.

Mihai a integrat „Le gardien des souvenirs” în mediul Parisului prin intermediul unor fotografii efectuate în diverse locații din oraș pe care ulterior a suprapus imaginea băncii. Deocamdată nu se știe când proiectul său va deveni realitate. „Au fost careva propuneri și oferte de la persoane particulare care au apreciat și care au competența de a implementa această idee, dar despre asta aș prefera să vorbesc la o etapă mult mai clară, ca despre ceva deja realizat. Ca și autor mi-aș dori foarte mult să îl văd în cele mai populare și spirituale locații

ale Parisului și cred că ar deveni un vis pe deplin împlinit dacă m-aș întoarce acolo pentru a lăsa o „amintire” prinsă de firele unui astfel de scaun”, speră Mihai.

Tânărul designer spune că și-ar dori să facă o bancă a îndrăgostiților și aici la Chișinău. „Fiecare țară și oraș are specificul său. „Le gardien des souvenirs” a fost conceput cu gândul la Paris și la romantismul care pulsează acolo. Dacă ar fi să realizez un proiect de acest gen pentru Chișinău, probabil aș alege o altă abordare. Nu știu însă dacă

s-ar deosebi prea mult, deoarece amintirile și emoțiile depind foarte mult de oameni, iar mediul nu face altceva decât să amplifice însemnătatea lor. Realizarea ideilor acasă este foarte importantă și desigur îmi doresc ca un proiect de-al meu să prindă viață la Chișinău sau în oricare altă localitate din Moldova. Este poate chiar mai plăcut, deoarece, vândându-ți zilnic realizările în mediul în care trăiești, te bucuri pentru simplul fapt că ți-ai pus și tu amprenta asupra imaginii lui”, afirmă Mihai. 🌐

Comunicarea cu clienții, secretul unei afaceri de succes

Criza economică a întors mulți moldoveni acasă. Băncile nu mai acordă credite de consum, iar salariile sunt plătite cu întârziere. **Denis Gurdiș**, de 26 de ani, a profitat de „debandada financiară” și a deschis propria afacere. Criza economică nu i-a adus pierderi, ci doar avantaje. În condițiile în care băncile au refuzat să mai acorde credite pe timp de criză, compania lui Denis și-a deschis larg ușile pentru moldovenii cărora nu le ajung bani până la salariu.

Procedura de creditare este foarte simplă. Dacă clienții întrunesc condițiile firmei, într-o oră pot pleca acasă cu un credit în sumă de la 1000 la 4000 de lei acordat pentru o lună. Cei mai mulți, îmi spune Denis, solicită suma maximă, banii fiind cheltuiți pentru consum.

Compania a deschis-o recent, în iunie 2009, chiar în centrul Chișinăului, împreună cu alți parteneri străini numele cărora a preferat să-i țină în taină. Baniii investiți în afacere au fost câștigați din greu pe meleaguri engleze. După mai bine de doi ani de muncă în Anglia, Denis a hotărât să se întoarcă acasă pentru a-și pune pe roate afacerea la care a stat cu gândul tot timpul cât s-a aflat departe de casă.

„Am plecat din țară cu durere în suflet, dar și m-am întors la fel cu durere, pentru că în Moldova este greu să-ți realizezi visurile, chiar dacă ai idei și resurse financiare. Îmi pare rău de cei care pleacă peste hotare. Dar pentru că statul nu-i susține, inclusiv în ce privește dezvoltarea afacerilor, nu au întotdeauna nevoie să plece”, explică Denis.

SECRETELE ENGLEZILOR

Dacă ești descurcăreț ai șanse să-ți vezi proiectul dus până la capăt, dacă aștepti ca statul să-ți întindă o mână de ajutor, riști să te îneci la mal. Cel mai important aspect într-o afacere profitabilă este comunicarea cu clienții, îmi spune Denis secretul pe care tot de la englezi l-a aflat. Cât timp a stat printre străini a profitat la maxim de sfaturile oferite de aceștia și de orice posibilitate de a învăța ceva nou. A studiat atent modul lor de a gândi o afacere și de a o administra. Toate detaliile sunt importante într-o afacere, chiar și-n una mică, cu cinci angajați ca a lui Denis – de la comportamentul cu angajații până la întâlnirea clienților.

„Am profitat de orice posibilitate de a învăța de la ei, cum se comportă cu angajații, cum activează în diverse domenii, chiar și întâmpinarea clienților în restaurante și hoteluri. În special de la managerii mei am învățat foarte multe”, povestește Denis despre experiența sa printre străini. Cele învățate acolo încercă să le adapteze la realitățile noastre. A început cu angajații, demonstrându-le că lucrurile evoluează mai bine dacă se lucrează în echipă. Cât despre clienți, susține Denis, aceștia trebuie întâlniți cu zâmbetul pe buze.

„În Moldova deservirea clienților lasă de dorit. Funcționarii noștri nu le zâmbesc clienților. Nu le arde de zâmbit la salariile primite. Și asta nu e bine pentru că atunci când vii la serviciu trebuie să uiți de problemele de acasă. Asta aduce rezultate bune unei companii, indiferent dacă măhuri strada sau răspunzi la telefon”, îmi spune ferm convins Denis în timp ce semnează niște acte.

Deși ziua de lucru este pe sfârșite clienții continuă să vină. Compania activează doar de câteva luni, iar numărul clienților se ridică abia la 20 într-o zi. Și concurenții nu sunt de lăsat. În Chișinău mai sunt câteva companii care oferă servicii de creditare. Cu toate acestea, Denis nu vrea să vorbească despre secretele folosite în „lupta” cu concurenții. Preferă să îmi povestească despre planurile sale de viitor. Intenționează să-și extindă afacerea și să poată colabora cu mai mulți parteneri externi.

DESPRE BIROCRAȚIE

Cu birocrația moldovenească a făcut cunoștință și Denis atunci când a pornit afacerea. Și cum socoteala de la târg nu se potrivește cu cea de acasă, a fost nevoit să aștepte o perioadă îndelungată până și-a perfectat actele, și-a deschis oficiul etc. A durat de două ori mai mult decât a

preconizat. Iar pe parcurs au apărut cheltuieli neașteptate. Denis crede că-și va recupera investiții în trei ani. Între timp se gândește să mai deschidă câteva filiale în capitală.

Are un sfat și pentru moldovenii plecați peste hotare: „În străinătate învățați nu doar să câștigați bani, ci și cum le funcționează economia, cum gândesc, cum generează idei, profit, cum lucrează în echipă etc. Sigur ei au alte realități, alte posibilități, dar și comunicarea cu clienții este mai bună, mai calificată. Este adevărat că la ei se lucrează cinci zile pe săptămână și nu șapte ca la noi.”

În străinătate și creditele se acordă în condiții mai bune – pentru perioade îndelungate și cu o dobândă mică. Din acest motiv, mulți apelează la credite. „Ei își permit să cumpere o casă, o mașină, să meargă în vacanță de patru ori pe an. La noi creditele sunt mai scumpe, iar pe timp de criză situația a devenit și mai dificilă”, afirmă Denis.

BANCA – CEL MAI MARE CONCURRENT

L-am întrebat pe expertul economic Adrian Lupușor care sunt șansele de supraviețuire ale companiilor de micro-finanțare. Din cele discutate am înțeles că pronosticurile sunt optimiste pentru asemenea proiecte, dar cu respectarea anumitor condiții. Și asta deoarece pe timp de criză acestea sunt afaceri rentabile. „Atunci când băncile sunt reticente la acordarea creditelor, mai ales de consum, aceste afaceri sunt profitabile. Venitul crește mai ales pe timp de criză. Imediat ce băncile își vor reveni vor deveni din nou un concurent serios pentru aceste companii”, afirmă expertul. Astfel, totul depinde de strategia de marketing abordată de companie. Mai ales că băncile nu au în vizor clienții cu necesități mici. Companiile de micro-finanțare sunt mai mici, mai flexibile și mai puțin exigente și birocrațe privind veniturile.

DIANA LUNGU

Fotografii de autor

Spania

Ibericii din Castellon își repară mașinile în atelierul unui moldovean

Alexei Garibceaev are 34 de ani și s-a născut în satul Zaim, raionul Căușeni. A făcut Liceul Republican Sportiv după care a mers la Institutul Politehnic din Chișinău. La sfârșitul anilor '90 viața de student s-a dovedit a fi prea dură și Alexei împreună cu prietenii săi au plecat peste hotare, ajungând în cele din urmă în Spania. Aici a muncit din greu, ca oricare moldovean pornit în căutarea unui trai mai bun. Abia după zece ani a reușit împreună cu un prieten să deschidă propria afacere – un atelier de reparație și vopsire a mașinilor. Se numește Talleres Lairon și se află în Comunitatea Valenciană a Spaniei, în orașul Castellon.

ori îmi ziceam GATA, mă întorc acasă, dar a doua zi o luam de la capăt. De fapt, cel mai greu a fost primul an. Nu cunoșteam limba, nu aveam acte, lucram la „negru”. Primii bani - într-o zi un spaniol m-a rugat să-i prind găini care se plimbau prin curte. M-a plătit cu 30 de euro. Bani i-am cheltuit în aceeași zi pe mâncare. Am lucrat și în câmp, la strâns crengi, păstăi, portocale. Apoi, în construcții, dar am spălat și bazine... Peste un an și jumătate am reușit să-mi legalizez șederea în Spania. Oricum nu aveam un loc de muncă stabil. Nu am disperat. Am mers la cursuri de șofer și în scurt timp am obținut permisul de conducere a camionului. Așa am ajuns să lucrez șofer pe rutele internaționale. Patru ani am cutreierat Europa la volanul camionului, iar alți patru ani – am fost șofer pe rutele naționale cu transport special.

- Ți-a fost greu la început să te integrezi în societatea spaniola?

- Orice început e greu. Au fost momente când am trăit șapte persoane, timp de o lună, cu doar 1000 de pesete, adică 6 euro. Ne-au salvat însă portocalele. Une-

TEXT de ANNA MIDONI,
Castellon

Catedrala din Castellón

- Când ți-ai lansat propria afacere?

- Atelierul l-am deschis împreună cu un prieten, moldovean și el. Ne-am cunoscut aici în Spania. Se numește Iurie. Pe atunci lucra mecanic într-un atelier de mașini. El m-a învățat și mecanica și alte lucruri ce țin de automobile. Treptat a apărut și ideea. Am investit în afacere tot ce am câștigat peste ani. Ne-am lansat afacerea odată cu criza economică așa ca efortul a fost dublu. Am fost nevoiți să contractăm și un credit de la bancă.

- Este greu pentru un moldovean să deschidă o afacere în Spania?

- Conform legii spaniole în perioada de așteptare a permisului pentru a lansa o afacere este nevoie să plătești impozite care nu sunt tocmai mici. A durat câteva luni și neavând niciun venit nu a fost ușor. Pe lângă impozite, mai sunt și prețurile. Acum prețurile la serviciile de mecanică și vopsire sunt mult mai joase în Spania decât în R. Moldova. Totuși, nu ducem lipsă de clienți. Marea majoritate sunt spaniolii și românii. Avem însă și mulți clienți moldoveni, ruși, ucraineni, mai rar din Țările

Primul moldovean pe care l-am cunoscut venise în Spania cu jumătate de an după noi. Era anul 1998. Apoi au început să vină tot mai mulți. Atunci era o bucurie să întâlnești un băștinaș. La începuturi ne ajutam reciproc și ne înțelegeam dintr-un cuvânt. Eram ca o familie. Din păcate, azi în afară de invidie și uneori chiar ură, nu mai exista nimic între moldoveni. Cel puțin așa e în regiunea în care locuiesc. Poate în alte părți ale Spaniei situația e alta. Îmi pare rău să spun asta, dar față de alte naționalități, moldovenii nu prea sunt uniți. E mai mult o concurență.

Alexei Garibceaev este conștient că profitul nu se obține într-o lună de la lansarea afacerii

Baltice. Atunci când îți propui să deschizi o afacere trebuie să sperii la ce e mai bun, dar să te aștepți la ce este mai rău. Trebuie să fii conștient că profitul nu se obține într-o lună de la lansarea afacerii, cum cred unii, ci la cel puțin în jumătate de an sau de cele mai deseori e nevoie de mai mult timp.

- Cât de uniți sunt moldovenii în Spania?

- Primul moldovean pe care l-am cunoscut venise în Spania cu jumătate de an după noi. Era anul 1998. Apoi au început să vină tot mai mulți. Atunci era o bucurie să întâlnești un băștinaș. La începuturi ne

ajutam reciproc și ne înțelegeam dintr-un cuvânt. Eram ca o familie. Din păcate, azi în afară de invidie și uneori chiar ură, nu mai există nimic între moldoveni. Cel puțin așa e în regiunea în care locuiesc. Poate în alte părți ale Spaniei situația e alta. Îmi pare rău să spun asta, dar față de alte naționalități, moldovenii nu prea sunt uniți. E mai mult o concurență.

- Unde te vezi în viitorii 10-15 ani?

- Tot aici, în Spania, dar casa mea mereu va fi Moldova. Chiar și după aproape 13 ani, de fiecare dată când mă întorc în țară spun că mă duc acasă. 🇷🇺

Republica Moldova

un sat cu aspect urban

Așezare veche, cu tradiții de peste 300 de ani, satul Colibași are mai mult un aspect urban. Așezat la intersecția unei șosele naționale ce face legătură cu centrul raional Cahul, dar și cu orașul Galați (România), satul este modern în comparație cu alte localități rurale din țară. Cu o populație de peste 6000 de persoane și cu o gazificare în proporție de peste 50%, colibășenii se mândresc cu satul lor, spunând, mai în glumă mai în serios, că e un târg mic.

TEXT de **DIANA LUNGU**
Fotografii de autor

i Istoricii leagă denumirea “Colibași” de ciobanii care, mereu în căutare de pășuni bogate, își mânau turmele numeroase de oi spre lunca Prutului. Astfel, pe malul stâng al Prutului apar colibe. Celor care le-au ridicat li se mai spuneau colibași. De aici și denumirea de azi a satului – Colibași.

CONSTRUCȚIILE AU LUAT LOCUL OIERITULUI

Nu doar „fața” satului s-a modificat în timp. Oieritul, practicat de sute de ani de colibășeni, a fost înlocuit cu altele îndeletniciri mai practice și bănoase. Tot mai mulți locuitori aleg să câștige un ban muncind în construcții peste hotare. Din cei 6300 de locuitori, oficial mai mult de 500 sunt plecați în străinătate. Anglia este destinația preferată a colibășenilor. La fel ca în alte localități afectate de fenomenul migrației, tinerii sunt cei care pleacă într-un număr mai mare.

Mulți colibășeni pleacă peste hotare, în special în SUA, prin intermediul confesiunilor religioase. Biserica baptistă din Colibași facilitează emigrarea acestora și îi încadrează într-un

program specializat, le asigură temporar cazarea și hrana și îi ajută să găsească un loc de muncă. „Din Colibași peste 50 de familii s-au stabilit cu traiul peste hotare. Acasă se întorc doar pe timpul vacanței”, îmi spune primarul localității, Ion Dolganiuc.

Pe mulți dintre cei care se gândeau să revină acasă, instabilitatea economică și politică din țară i-a făcut să se răzgândească. „Sunt multe impedimente din partea organelor de stat la deschiderea unei afaceri, durează mult, sunt prea multe controale din partea statului, iar după deschiderea afacerii apar acele dedesubturi pe care inițial persoana nu le cunoștea, cum ar fi dările de seamă, impozitele mari etc. Avem nevoie de o politică fiscală adecvată realităților noastre, să-l facă pe om să revină în țară, să nu mai plece și să vrea să investească ceva acasă”, crede primarul.

IMPOZITELE ȘI BIROCRATIA OPRESC AFACERILE

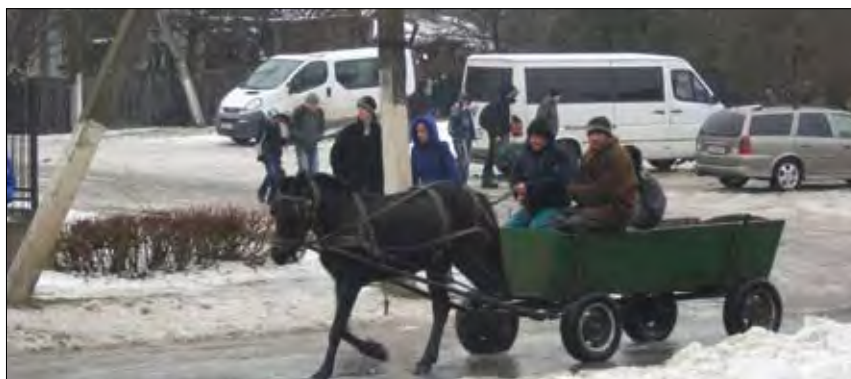
Majoritatea colibășenilor investesc cel mai mult în case de locuit. Cel puțin cinci ani în urmă la Colibași nu se folosea termenul de „reparație

în stil european”, astăzi este foarte des întâlnit. Peste 450 de familii sunt conectate la televiziunea prin cablu adusă în sat de Constantin Florea, care a muncit în SUA ani buni. Tot el a deschis în sat și un autoservice care, după serviciile prestate de vulcanizare și reparație a mașinilor, poate concura cu cele din Cahul chiar. Primul drum în afara țării l-a făcut în 1997, în America. Acolo îl așteptau mai mulți prieteni care l-au ajutat cu locuința și cu un loc de muncă pe șantierelor americane. După cinci ani a înțeles că nu mai poate pribegi în străinătate. Și-a numărat banii agonisiți, și-a adunat lucrurile și s-a întors în țară. A închiriat o clădire și a deschis pentru început un centru de vulcanizare. Așa cum banii nu au fost suficienți, după un an s-a văzut nevoit să se întoarcă în America. A mai adunat ceva bani și s-a întors definitiv acasă. A cumpărat clădirea, a mai anexat câteva boxe în care 11 muncitori repară mașini. Deși are viza pentru America deschisă până în 2018 nu mai vrea să plece în Statele Unite decât în vacanță.

Cei 100 de mii de euro investiți în afacere crede că îi va recupera în 15 ani. „Lipsa clienților se face mai simțită iarna”, îmi spune Constantin. Criza s-a făcut simțită și în atelierul său. Ca și alții care au pus pe picioare o afacere cu bani adunați departe de casă, Constantin îmi spune că s-a ciocnit de o mulțime de probleme, începând cu birocrația funcționarilor până la verificările frecvente din partea statului și impozitele exagerate. „Până și pentru apă trebuie să plătim, chiar dacă nu ne folosim de dânsa”, spune omul de afaceri.

Îl întreb cum sunt ajutați americanii de către stat. „În SUA statul dacă nu contribuie cu bani, omul este scutit de impozite pe cinci ani ca să se poată ridica și apoi să plătească taxe, la noi e invers. Și impozitele cresc în fiecare an”, povestește Constantin.

Birocrația este marea sa bătaie de cap, fiind nevoit să apeleze la instanțele de judecată pentru a obține dreptul de cumpărare asupra clădirii în care a deschis vulcanizarea. Deși a cumpărat clădirea în 2003, abia peste trei ani a obținut permisiunea deplină de a activa în regim normal. „Fiecare stat trebuie să supraviețuiască de pe urma taxelor, dar acestea ar trebui să fie în conformitate cu ajutorul acordat. La noi oricine vine să facă control. Cum îi trebuie un proces verbal, ia o mapă în mână și vine, indiferent de domeniul de activitate”, spune bărbatul.

Pe mulți dintre cei care se gândeau să revină acasă, instabilitatea economică și politică din țară i-a făcut să se răzgândească

FĂRĂ PIAȚĂ DE DESFĂCERE

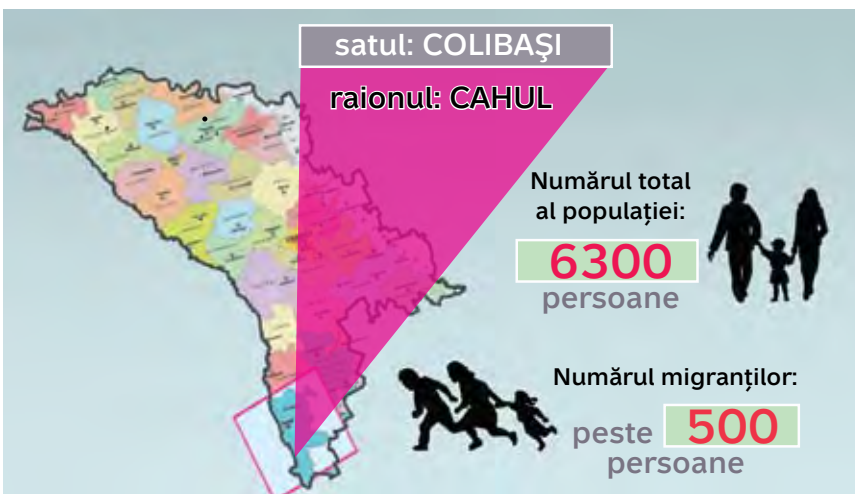
Ecaterina Beglița are 60 de ani. La alegerile parlamentare a votat cu democrații, nu a spus cu cine, dar cert e că nu a votat Partidul Comuniștilor. Și-a pus speranța în noua conducere și acum așteaptă rezultate. Poate i-o fi mai ușor să trăiască măcar la bătrânețe. Înțelege că e greu cu bugetul, cu finanțările, dar e supărată că din cauza impozitelor și a legislației ineficiente e nevoită să lase baltă cele 12 ha de viță de vie. A muncit șase ani în podgorii și acum s-a pomenit că nu a primit toți banii pentru strugurii vânduți anul trecut, nici cheltuielile de prelucrare nu au fost recuperate și iată-iață se apropie un nou sezon de îngrijire a viei. Unde mai pui că mai are încă 10 ha de orz. E supărată și îi dau lacrimile când o întreb ce are de gând să facă mai departe.

„Nu știu. Mă gândesc să las totul pârloagă, dar tare n-aș vrea că am crescut via ca pe un co-

Ion Dolganiuc: „Din Colibași peste 50 de familii s-au stabilit cu traiul peste hotare.”

pil”, îmi spune dânsa. Cei 250 de mii de euro investiți în cele 22 ha plantate cu vie și orz, au fost adunați de fiii Ecaterinei. Ion s-a întors din Italia pentru a-și ajuta mama la lucrări. Fratele său are deja zece ani de când muncește în Italia. Ideea plantării viței- ▶

Constantin Florea și echipa sa de muncitori

Constantin Florea: „Lipsa clienților se face mai simțită iarna”

Clienții sunt tratați boierește în magazinul industrial al familiei Hodinitu

Ecaterina Beglița și-a pus speranța în noua conducere și acum așteaptă rezultate

Zenovia Hodinitu s-a întors recent din Anglia

▷ de-vie le-a venit acum șase ani când statul a lansat Planul strategic de dezvoltarea agriculturii. Acesta prevedea încurajarea populației de a extinde plantațiile de vie. În acest scop, agricultorii au fost scutiți de impozite primii trei ani și au primit un ajutor bănesc în valoare de 25 mii de lei pentru un ha plantat cu vie. Costul real de întreținere a unui ha, îmi spune Ion, se ridică la 100 de mii de lei.

Cea mai mare durere a crescătorilor de vie este lipsa unei piețe de desfacere. Din lipsa de cumpărători familia Beglița, ca și alți crescători din sat, au rămas cu strugurii stricați. Dacă anii trecuți vindeau strugurii cu 4-5 lei pentru un kg, prețul la colectare a scăzut cu fiecare an, ajungând anul trecut să vândă strugurii la un preț de 1,50 lei pentru un kg.

„STATUL NU NE AJUTĂ DELOC”

„Anul trecut a venit un cumpărător de la Comrat și am dat poama cu 1,50 lei. Ne-au promis să ne achite până la Anul Nou în două tranșe toată suma. Dar ne-au înșelat și ne-au dat doar 50%. Acum fug de noi și nu ne răspund la telefon”, povestește Ecaterina Beglița. Deși se preconiza a fi o investiție profitabilă, din cauza majorării cheltuielilor și a prețului de colectare scăzut, familia Beglița se gândește să abandoneze via.

„Eu deja îs bătrână, dar copiii noștri încă sunt tineri. Nu avem nicio susținere din partea statului. Noi nu vrem să ne îmbogățim, măcar munca noastră de un an de zile să fie răsplătită”, spune Ecaterina. Reducerile la combustibil, și creditele preferențiale, mai spune dânsa, ar fi o soluție pentru problemele cu care se confruntă agricultorii.

Zenovia Hodinitu s-a întors recent din Anglia. Nu pentru mult timp, căci acolo i-a rămas soțul Iosif cu cei trei copii. S-a întors în

țară doar pentru a găsi o persoană care să le administreze afacerile – un magazin alimentar, unul industrial și o frizerie. Dacă ar mai găsi și arendași pentru atelierul de croitorie, lucrurile ar merge și mai bine. Clădirea în care activează magazinele și frizeria au cumpărat-o într-o stare deplorabilă. Au reparat-o, au înlocuit ușile și geamurile și cu mare greu au început activitatea. Au avut nevoie de 240 de mii de euro. Bani au fost adunați de Iosif în Marea Britanie. Pentru a ieși în capăt cu cheltuielile au luat și un credit de la bancă. Ca să se descurce cu datoriile au dat în chirie sala de la etajul doi unei fabrici de tricotaje cu o capacitate de 60-80 de mașini de cusut. Dar din cauza crizei, aceasta a dat faliment și sala este din nou în așteptarea unor noi arendași.

Despre posibilitățile din țara noastră, îmi spune că „statul mai mult ne stopează decât ne ajută. Chiar și acel credit ni s-a oferit cu procent tare mare. Peste hotare chiar și în România neam interesat și ne-au spus că din cauza crizei ajutor cu creditele, stopează procentele. Este mult mai avantajos. Iar în Anglia statul contribuie cu 50 la sută din investiții”. La noi, spune Zenovia, se întâmplă invers, iar impozitele sunt destul de mari. Cu venitul de la magazine și frizerie, familia Hodinitu reușește să achite doar salariile angajaților și să achite facturile, care la fel sunt „pipărate”. „Avem impozit pe venit, pe angajați, pe clădire, pe medicină. Se ridică impozitul la cel puțin 200 de euro lunar, plus că lumina este foarte scumpă până la 3-4 mii pe lună”, explică Zenovia.

Dacă nu vor reuși să o scoată în capăt cu datoriile vor vinde tot și se vor stabili cu traiul în Londra, unde copiii își fac studiile. „Pentru copii e bine, școlile gratuite, transportul, alimentația la școală. Este o diferență foarte mare”, conchide Zenovia Hodinitu. ☺

Cum obții permisul de ședere în Italia

Se știe că pentru obținerea oricărui act e nevoie de foarte multă răbdare. Când este vorba de obținerea permisului de ședere în Italia (permesso di soggiorno) este nevoie însă de mult mai multă răbdare.

Majoritatea cetățenilor noștri, indiferent cum au ajuns aici, au muncit inițial „la negru”. Cetățenii străini acceptau o astfel de slujbă, pentru că așa pot strânge mai mulți bani... Deci, totul era bine. Nu poți continua însă la nesfârșit așa, pentru că dorești la un moment dat să te întorci în Moldova, iar apoi să revii în Italia. Dar fără permis de ședere acest lucru nu este posibil.

După ce ai muncit „la negru” o perioadă încerci să te legalizezi. Procedura nu este deloc ușoară, durează foarte mult și cere o mulțime de acte. În dependență de zona unde locuiești în Italia procedura poate dura până la un an. Obții permis doar atunci când ești ajutat de cineva din țara gazdă, adică te angajează în casa sa sau în firma sa. După ce împreună mergeți și faceți comandă pentru acte, aștepti răspuns dacă ai fost sau nu acceptat. Trebuie să fii neapărat „badantă” (să îngrijești de cineva în casă) sau „colf” (să faci ore în două trei case), așa prevede legea din acest an. În Italia legile care prevăd obținerea permisului de soggiorno se schimbă la fiecare doi ani. După ce ai făcut comandă la termen de 3-4 luni primești „ricevuta”, asta înseamnă un mare avantaj pentru cei care au depus. Dacă ești oprit pe strada de poliție, tu prezinți acest document care confirmă că plătești contribuție la stat, deci te afli legal în țara lor.

Urmează vizita la comisariatul de poliție. Data este stabilită de organele de stat. Aici trebuie să prezinți o serie de acte care vor confirma unde trăiești, ce muncești, ce salariu ai... După o altă chemare a organelor de stat mergi la primărie pentru încă o verificare a actelor. După asta la poștă achiziți o taxă de minim 100 de euro, plus o taxă de 500 de euro și afli data exactă când trebuie

să mergi să-ți ia amprentele. Perioada de așteptare poate dura 12-15 luni, poate și mai mult. Permisul îl primești pentru o perioadă de doi ani.

Nadia este o moldoveancă care se află în Italia de aproape șase ani. Ea a încercat de nenumărate ori să se legalizeze, dar fără succes. Abia acum a primit ricevuta și speră că măcar vara aceasta să fie împreună cu cei doi copii ai săi, pe care nu i-a văzut de atâția ani.

Vasile se află în Italia de 7 ani. El a fost mai norocos și s-a legalizat încă din primul an, însă de atunci se confruntă cu alte probleme. Când ajunge să-și depună actele pentru reînnoirea permisului așteaptă câte doi ani, deși perioada de așteptare prevăzută de lege este de trei luni. Vine des în Moldova, practic de două ori pe an, dar călătorește

doar cu avionul. Asta deoarece Ministerul de Interne a Italiei a stabilit prin lege că având la tine ricevuta poți traversa spațiul Schengen doar pe calea aerului.

Exemple sunt foarte multe. După această avalanșă de străini veniți în Italia, ofertele de muncă au scăzut. Moldovenii nu mai sunt remunerați ca înainte, iar despre angajările făcute ilegal nici nu poate fi vorba – e interzis. E greu pentru cei care vin astăzi ilegal aici, chiar și un loc de muncă în casă îl găsești foarte greu, pentru că italienii au de unde alege. La sigur vor alege pe cineva care cunoaște limba și are experiență de muncă. Vorbind cu cei ce se află aici de 10-15 ani, îmi spun direct că lucrurile sau schimbat mult – nu mai este atât de ușor ca înainte. Chiar și agențiile nu mai au aceleași oferte de altădată. Statisticile arată că dacă în 1995 unei persoane ce caută un loc de muncă îi reveneau zece oferte de alegere, astăzi la zece persoane îi revine doar un singur loc de muncă.

LARISA POJOGA,
Veneția

Căsătoriile mixte, un nou trend al migrației

În ultimii ani căsătoriile mixte sunt tot mai des întâlnite în R. Moldova. Însă, căsătorindu-se cu un cetățean străin, femeia se poate confrunta cu probleme pe care inițial nici nu și le putea imagina. Sursa neînțelegerilor este cultura, tradițiile, legislația țării de baștină a soțului. De exemplu, în unele țări musulmane soția este proprietatea soțului.

Timp de un an Elena a corespondat prin Internet cu un tânăr din Bangladesh pe nume Incam (numele personajelor au fost schimbate – n.r.). Când veni vorba de o întâlnire reală, Incam a spus că deocamdată nu poate veni în Moldova, fiind prea prins la serviciu.

Bărbatul a invitat-o pe Elena în Bangladesh, cică pentru a face cunoștință cu țara. Tânăra a acceptat, căci nu i-a părut nimic straniu, nici bănuitor.

Elena a luat avionul spre Moscova, fără să-i zică nimic mamei sale. Era sigură că se va împotrivi, că îi va pune piedici. A sunat-o abia a doua zi dintr-un aeroport din Bangladesh și i-a spus că a plecat la Incam.

La scurt timp după plecare, mama Elenei a sunat la „linia fierbinte” a Centrului „La Strada”, rugând operatorii să-i găsească fata și s-o readucă acasă. Din discuțiile cu mama Elenei operatorii au înțeles că Elena a fost pur și simplu încuiată în casă și supravegheată de rudele lui Incam, fiind nevoită să simtă pe pielea ei tradițiile unei culturi diferite. Bărbatul, cu zece ani mai în vârstă decât Elena, îi cerea din ce în ce mai insistent să se căsătorească, iar când ea i-a dat de înțeles că nu este de acord, a trecut la amenințări.

Elena nu mai avea acces la telefon decât dimineața, când Incam se afla în baie. Ea a reușit să afle adresa locuinței în care era închisă de pe o rețetă de medicamente și și-a anunțat mama. În cele din urmă, fata s-a reîntors în țară.

Mama Elenei este una din cele peste 30000 de persoane care au apelat la „linia fierbinte” a Centrului „La Strada” din septembrie 2001 (data lansării serviciului). Este unul dintre cele aproximativ o mie de cazuri prezumate ca trafic de ființe umane în care s-a solicitat ajutor în căutarea apropiaților plecați la muncă peste hotare.

VICTIMELE ANUNȚURILOR MATRIMONIALE

Potrivit Procuraturii Generale, pe parcursul anului 2009 în țară au fost înregistrate 516 de infracțiuni ce se referă la traficul de ființe umane. Nicolae Misail, ofițer de presă la Centrul „La Strada”, susține că deși în ultimii ani fenomenul traficului de ființe umane s-a stabilizat la un anumit nivel, numărul victimelor este în continuare destul de mare.

Primele victime, povestește Nicolae Misail, au fost racolate în 1997-1998. Cam 74% din victimele traficului care au fost asistate de „La Strada” până la plecare au suferit de violență domestică sub diferite aspecte. „Astăzi, traficanții își racolează victimele mai voalat. Dacă înainte o luau într-o mașină cu forța, acum totul se întâmplă sub forma contractelor de muncă, promisiunile de muncă sau de căsătorie”, afirmă Misail.

Dacă e să revenim la cifre, nu există un sistem unic de constituire a statisticii în ce privește traficul de ființe umane. Potrivit „La Strada”, 1500 de persoane erau traficate

anual până la mijlocul anilor 2000. Dar ținând cont de faptul că 65% din victime nu sunt identificate, numărul lor este mult mai mare. Aproximativ 20-25% din fete cad victime traficului prin intermediul anunțurilor matrimoniale.

„Numărul sunetelor SOS, adică cele care se referă la căutarea sau posibilitatea recuperării persoanelor dispărute, considerate a fi victime ale traficului ori la asistența celor deja identificate ce solicită recuperare și repatriere, s-a mărit chiar de patru ori”, spune Victoria Dochitcu, coordonatorul Liniei Fierbinte a Centrului.

„Sunt cazuri când femeile sună cu privire la căsătoriile mixte. Deși, în ultima perioadă străinii vin la noi. Ei circulă mai liber și fac cunoștință aici în Moldova. Dacă persoana care ne sună spune că vrea să plece la un străin pentru a se cunoaște sau a se căsători, o întrebăm de cât timp se cunosc dacă s-au văzut sau nu. Cele mai dubioase oferte sunt atunci când cetățeanul este găsit prin Internet sau agenții matrimoniale, nu s-au văzut deloc sau se cunosc de puțin

timp și urmează imediat cererea în căsătorie. Desigur, dacă domnișoara este entuziasmată de această relație noi niciodată nu-i spunem direct că ar putea fi în pericol. În asemenea cazuri consultația durează.

FRICA DE POLIȚIE

Analizăm împreună problema astfel încât să realizeze singură că există riscul traficului”, explică Victoria procedura de consiliere a persoanelor ce intenționează să plece peste hotare cu scopul de a se căsători cu un străin.

Ce poți face în cazul în care tu ești victimă a traficului de ființe umane? Mulți cetățeni, explică Nicolae Misail, se tem de poliție și nu în zadar. De exemplu, în Dubai dacă te adresezi la poliție, atunci poți face pușcărie de la 3 la 6 luni, în funcție de gravitatea încălcării, de statutul atribuit și de judecătorul care studiază cazul. În Rusia este foarte periculos să conlucrezi cu poliția pentru că în majoritatea cazurilor colaboratorii de poliție lucrează

mână la mână cu traficanții. În Turcia este bine să te adresezi mai bine unui cetățean de rând sau unui militar decât polițiștilor. În țările europene te poți adresa liber poliției, mai puțin însă în Macedonia. Cel mai indicat este să vă adresați la organizațiile neguvernamentale de caritate și Biserică sau diferite instituții clericale, confesiuni care au pe lângă ele aziluri și ajută persoanele în asemenea situație.

SFATUL EXPERTULUI

Experții Centrului “La Strada” vin cu mai multe sfaturi pentru tinerele care doresc să se căsătorească cu un cetățean străin.

- **nu te grăbi să pleci**, mai ales într-o țară în care nu cunoști limba, tradițiile, cultura, mai ales într-o țară cu tradiții diferite de ale noastre, cum ar fi cele musulmane;
- **studiază legislația țării** în care vrei să pleci, află ce drepturi au femeile

acolo, cu cine rămâne copilul în caz de divorț etc.

- **nu da actele tale nimănui**, chiar dacă îți se promite obținerea vizei prin intermediar, fără prezența ta;
- înainte de a pleca, **lasă rudelor datele de contact** unde te pot găsi; un contract, invitația de vizitare a țării, un număr de telefon, o adresă, orice;
- **află numărul de telefon și adresa Ambasadei**, Consulatului Republicii Moldova din țara în care pleci, precum și a organizațiilor ce apără drepturile migranților;
- înainte de a pleca **sună la 0 800 77777** (apel gratuit de pe teritoriul Republicii Moldova, anonim și confidențial) și află cât mai multe informații și sfaturi utile. Ia cu tine, pe un suport cât mai mic și neatrăgător, numărul de telefon **+373 22 23.03.39** (Linia Fierbinte pentru apeluri de peste hotare), într-o situație dificilă îți va fi de mare folos.

DIANA LUNGU

Mărțișoare pentru mame

Scumpa mea mămică!
Mă-nchin în fața ta,
Mă rog de sănătate,
privesc în ochii tăi,
Îți mulțumesc de toate.
Din suflet eu doresc
Să-ți spun că te iubesc!

Așa și-a început Alina Cojocar scrisoarea adresată mamei sale aflată la munci în Italia. Deși are doar 8 ani, Alina îmi spune că este gata să renunțe la dulciurile și jucăriile trimise de peste hotare, numai ca să poată fi alături de mama pe care nu a mai văzut-o de trei ani. "Mama mă sună și eu îi spun la telefon cât de mult o iubesc și că vreau să vină mai repede acasă", îmi spune Alina în timp ce taie cercuri din hârtie roșie. Cu ajutorul profesoarelor va confecționa și mărțișoare pe care le va pune în plicuri mari albe. Plicurile vor ajunge mai apoi în Italia, Grecia, Portugalia sau în altă țară în care lucrează mamele din Ialoveni.

Alături de Alina încă câțiva elevi ai liceului "Ana Muntean" din Ialoveni scriu felicitări mamei lor de 8 martie. "Acești copii sunt mai triști, mai lipsiți de atenție. Prin această activitate vrem să le arătăm că nu sunt singuri, că nu sunt părăsiți. Este important pentru ei să știe că beneficiază de sprijinul mamei lor, a profesorilor, că mai sunt semenii care se confruntă cu asemenea probleme", ne spune Valentina Secară, directoarea liceului.

Alături de Alina încă câțiva elevi ai liceului "Ana Muntean" din Ialoveni scriu felicitări mamei lor de 8 martie. "Acești copii sunt mai triști, mai lipsiți de atenție. Prin această activitate vrem să le arătăm că nu sunt singuri, că nu sunt părăsiți. Este important pentru ei să știe că beneficiază de sprijinul mamei lor, a profesorilor, că mai sunt semenii care se confruntă cu asemenea probleme", ne spune Valentina Secară, directoarea liceului.

Profesoara Raisa Vasiliță le explică copiilor cum să decupeze cerculețele din hârtie albă și roșie și îi ajută să scrie felicitarea pentru mama. "Vor pune toată dragostea lor în aceste plicuri albe și vor trimite căldura lor prin mărțișoarele confecționate de ei", ne zice profesoara.

"Migrația are și părți bune, dar cel mai mult suferă copiii care au părinții plecați peste hotare."

CU GÂNDUL LA MAMA

Tatiana Gavrilov împletește firele albe și roșii cu gândul tot la mama. Mamei îi dorește "să

re”, este de părere Tamara Tomșa, organizatoarea activității.

Din cei peste 640 de elevi ai liceului, circa 200 au cel puțin un părinte plecat peste hotare. Cei care rămân în grija bunicii sunt mai receptivi, îmi spune Valentina Secară. Pe când copiii rămași acasă cu tata sunt mai închiși, mai retrași. “Ei de multe ori așteaptă de la profesori o privire caldă, o mângâiere, chiar dacă au de toate acasă”, spune directoarea liceului.

Felicia Grecu este în clasa a doua și a învățat să se folosească de calculator pentru că așa poate vorbi mai des cu mama. Fratele ei mai mare o ajută să se conecteze la Internet. “Mama îmi spune să învăț bine, pe note de zece, și să ascult profesorii. Iar eu îi spun cât de mult o iubesc și că vreau să se întoarcă mai repede și să trăim cu toții în casa noastră”, îmi povestește Felicia în timp ce îi scrie mamei.

De curând, îmi spune directorul liceului, copiii au posibilitatea să comunice cu părinții pe Internet în sala de calculatoare a liceului. Acestea sunt conectate la Internet și dotate cu camere web. “Copiii au în așa fel posibilitatea să își vadă părinții și să comunice cu ei. Noi îi ajutăm să-și deschidă conturi de Internet și să ia legătura cu părinții”.

Totodată, Dina Sava, coordonatoarea proiectului „Întărirea suportului la nivel de comunitate pentru familiile cu multe generații rămase în urma migrației”, realizat de Help Age International și Second

Breath cu suportul Inițiativei Comune a Uniunii Europene și Organizației Națiunilor Unite pentru Migrație și Dezvoltare, ne-a declarat că copiii din Ialoveni, dar și din alte nouă localități vor avea posibilitatea să își sune părinții pentru a-i felicita cu ziua de naștere sau cu diverse alte ocazii. În mod special, copiii își vor putea suna mamele pentru a le felicita cu sărbătoarea de 8 martie. În acest sens, școlile din patru orașe și șase sate (Satul Nou/Cimișlia, Cazangic/Leova, Carabetovca/Basara-beasca, Pașcani (comuna Manta)/Cahul, Comrat, Lapușna/Hâncești, Ialoveni, Edineț, Orhei, și Bălți) vor primi cartele telefonice.

Deși vorbește în fiecare zi cu părinții, Mihaela Balan îmi spune că aceștia îi lipsesc foarte mult și așteaptă vacanța de vară când mama și tata se vor întoarce acasă. “Primele zile după ce pleacă sunt mai grele. Dar eu am învățat să mă descurc singură și pot să și gătesc”, îmi spune Mihaela care are doar 14 ani. Mărțișorul i-a ieșit prea mare, dar îmi spune că și dragostea pentru mama ei e la fel de mare și îi va scrie în felicitare pentru a câta oară cât de mult o iubește.

Mihaela îmi spune că unii colegi sunt invidioși și supărați pe ea și pe alți copii care au părinții plecați peste hotare. “Ei cred că dacă părinții noștri sunt plecați și ne trimit tot felul de bunuri noi suntem mai fericiți și mai liberi. Dar nu este așa. Noi suntem copii ca și ei și de multe ori ne simțim mai singuri și mai triști decât cei care au părinții acasă”, spune Mihaela.

Așa sau altfel, elevii liceului “Ana Muntean” din Ialoveni au pus toată dragostea în mărțișoarele confecționate de ei și cele mai multe scrisori s-au încheiat cu următoarele rânduri: “Dragă mamă, îți doresc multă fericire, sănătate și răbdare. La mine totul este bine, la școală mă simt bine, dar cu tine îmi va fi mai bine!”

DIANA LUNGU

De ce avem cele mai mici pensii din Europa?

Datele oficiale arată că peste 300 de mii de moldoveni lucrează peste hotare. Cifrele neoficiale indică un număr mai mare, dublu chiar, al celor care au plecat în țări străine în căutarea unei vieți mai bune. Majoritatea moldovenilor se află ilegal în țările gazde. Prin urmare, o bună parte din ei riscă să-și piardă dreptul de a fi asigurați cu pensie la bătrânețe.

Text de **DIANA LUNGU**

1 Potrivit legislației R. Moldova, vârsta de pensionare la femei este de 57 de ani, iar la bărbați – 62 de ani. Pentru a beneficia de pensie pe limită de vârstă, o persoană trebuie să atingă un stagiul de cotizare de cel puțin 15 ani, adică să activeze în câmpul muncii și să contribuie cu impozite pentru a beneficia de pensie.

Una mult prea mică în comparație cu necesitățile unui pensionar. Astfel, ne pomenim că pensia minimă abia se ridică la 570 de lei pentru lucrătorii din sectorul economiei naționale și 507 pentru angajații în sectorul agricol. Însă, pensia medie pentru limita de vârstă este de 800 de lei, în timp ce minimul necesar de consum pentru pensionari este mai mare, ajungând la 1167 de lei.

„Totodată, în cazul în care persoana a realizat un stagiul de cotizare de peste 30 de ani, pentru fiecare an de cotizare realizat în plus i se acordă două procente din venitul mediu lunar asigurat al persoanei. Iar dacă persoana a realizat stagiul de

pensionare, dar continuă să activeze în câmpul muncii, atunci iarăși pentru fiecare an realizat suplimentar de la vârsta de pensionare i se acordă un bonus de 2% din venitul mediu lunar asigurat al persoanei”, ne informează Laura Grecu, șefa direcției Politici Asigurări Sociale din cadrul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei.

UN SISTEM DE PENSII INEFICIENT

De ce sistemul de pensii este atât de ineficient ne explică atât experții economici, cât și autoritățile. Sursa principală de finanțare a pensiilor o reprezintă contribuția persoanelor angajate. În prezent, în R. Moldova, pentru un pensionar contribuie doi angajați și nu patru, așa cum se întâmplă în mai multe țări din Occident. „Motivul – reducerea natalității, îmbătrânirea populației, dar mai ales emigrarea cetățenilor, care în acest fel nu contribuie la Fondul de Asigurări Sociale. Mai este și creșterea poverii fiscale care a alimentat tentația angajaților de a-și ascun-

Foto: bloombiz.ro

de veniturile pentru a evita contribuția fiscală”, ne explică analistul economic Adrian Lupușor.

Totuși, dacă o persoană care a lucrat mai mult timp peste hotare și nu atinge limita de 15 ani de cotizare, își poate asigura fiecare an pierdut, începând din 1999. „Pentru asta persoana trebuie să achite la Casa de Asigurări Sociale suma de 4044 de lei, stabilită în legea bugetului pentru asigurări sociale pentru anul 2010”, afirmă Laura Grecu.

Totodată persoana are dreptul să se asigure pentru o pensie mai mare decât cea minimă. În acest caz, urmează să achite o sumă mai mare decât 4044 de lei, care poate ajunge până la 35433 de lei.

Dacă R. Moldova are încheiat un contract bilateral cu țara în care lucrează cetățenii moldoveni în bază de contract, atunci vor beneficia de pensie din partea ambelor state cu condiția să atingă stagiul de cotizare prevăzut de legislația fiecărei țări în parte. În prezent, R. Moldova are încheiat un asemenea contract cu Bulgaria, intrat în vigoare la 1 septembrie 2009. Avem un contract semnat și cu Portugalia, dar neratificat încă. „De asemenea, R. Moldova este în proces de negociere cu Cehia, cu Marele Ducat al Luxemburgului. Mai intenționăm să negociem acorduri bilaterale cu Austria, Polonia, Grecia, Italia, Estonia, Letonia, Cipru, Turcia”, explică Laura Grecu.

SOLUȚII

Drept soluții, experții noștri, dar și practica internațională sugerează dezvoltarea sistemului multipilon de pensii. Adică pe lângă pilonul de bază, asigurat de stat, mai există alți doi piloni. Unul din aceștia, explică Adrian Lupușor, este privat obligatoriu, aceasta înseamnă că o parte din contribuțiile pe care le plătim către stat sunt gestionate în fondurile unei companii private de pensii. De exemplu, acum plătim 29% către stat. Dacă în Moldova s-ar înființa fondul privat am plăti 25% către stat și 4% către privați. Banii vărsați vor fi reinvestiți în contul de pensii al fiecărui contribuabil, ceea ce ar duce la creșterea pensiilor.

Pe lângă pilonul doi obligatoriu mai este și pilonul trei facultativ, la fel administrat privat.

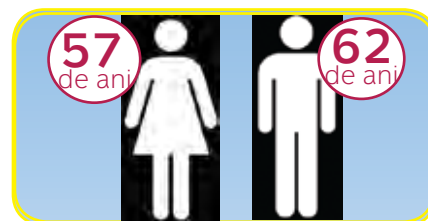
ACORDURI BILATERALE ÎNCHEIATE: BULGARIA

Despre sistemul actual, analistul Adrian Lupușor susține că este un principiu depreciat în timp. „Atunci când acest principiu a fost pus la bază, numărul populației creștea, acum se întâmplă contrariul. Moldova practic a rămas o insulă în Europa unde nu s-a reformat sistemul de pensii”, susține expertul.

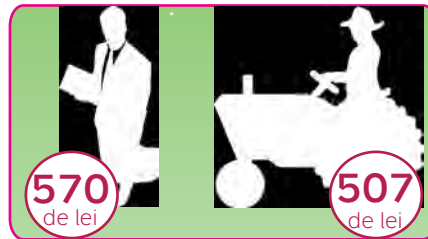
Reforma sistemului de pensii a început încă în 1999, dar în 2002 a fost înghețată din considerente politice. Sistemul de pensii bazat pe un singur pilon nu mai este în vigoare în nicio țară din Europa centrală și de est.

„În 2002, unii guvernanți au recunoscut că sistemul a fost înghețat pe motive politice. Acum observăm reticența noii guvernări, în mare parte cauzată și explicată de situația economică incertă și criza existentă. Bugetul nostru deocamdată este în deficit și nu permite reformarea sistemului de pensionare. Atragerea resurselor creditare externe au drept destinație acoperirea unor găuri în buget sau îmbunătățirea infrastructurii și nicidecum reformarea sistemului de pensii. Migrantii nefiind angajați nu contribuie la fondul social al țării, dar ajunși la vârsta de pensionare vor cere din partea statului acel ajutor”, conchide expertul. ☺

VÂRSTA DE PENSIONARE:

PENSIA MINIMĂ DE STAT:

PENSIA MEDIE PE LIMITĂ DE VÂRSTĂ:

MINIMUL NECESAR DE CONSUM AL PENSIONARILOR:

Penultimul liman

Ceea ce ne-a uimit cu deosebire la venirea în Italia și în genere în Occident, pe noi, foștii cetățeni ai primului stat al muncitorilor și țăranilor din lume, a fost faptul cât de nenatural de bine se poartă capitaliștii cu oamenii muncii. Știam că doar în Uniunea Sovietică muncitorii și țăranii erau fericiți și când colo, vedem că oamenilor muncii exploatați și înjosiți ai lumii capitaliste li se fac unele favoruri absolut de neimaginat în fosta noastră patrie socialistă.

Text de **VICTOR DRUȚĂ,**
Roma

S Salariul al treisprezecelea în luna decembrie! Să mă credeți e o plăcere deosebită să iei doua salarii în ajutorul Revelionului. Lichidarea de fine raport de lucru!

Ai lucrat trei ani și te concediezi – vei lua trei salarii medii în plus câte unul pentru fiecare an! Dacă ai lucrat 30 de ani iei 30 de salarii! Apoi. Se iau 13 pensii pe an! Iar dacă, Doamne ferește, ai murit și ți-a rămas consoarta, tot te bucuri, pentru că pensia ta îi va rămâne ei – cu condiția desigur ca aceasta să nu se mărite a doua oară. Deci, pensia ta o va îndemna pe soția care ți-a supraviețuit să-ți fie fidelă și după moarte.

Dar să intrăm în anticamera Eternității și să vedem ce tratament li se rezervă în Italia pensionarilor.

tor venituri care ar fi mai mari decât alocația. Alocația nu e reversibilă, deci nu poate fi primită de către familie în cazul decesului titularului, și este ofertă doar pe teritoriul italian. Alocația e anume tipul de pensie la care pot spera foarte mulți imigranți care decid să-și petreacă bătrânețile în Italia. Pentru o pensie mai grasă nu le vor ajunge anii necesari de taxe plătite.

PENSIA DE BĂTRĂNEȚE

Pentru a putea accede la acest tip de pensie este nevoie de vârsta de pensionare, un minimum de ani de vârsăminte în fondul Institutului Național de Previdență Socială (INPS) și întreruperea raportului de lucru. Primele două condiții variază în funcție de faptul dacă pensia este calculată pe baza retribuției din ultimii ani sau pe baza vârsămintelor făcute de-a lungul întregii cariere (există și posibilitatea unei calculări mixte). Ultima condiție nu e cerută lucrătorilor autonomi care au dreptul să ceară pensia și totodată să-și continue activitatea de întreprinzător. Vârsta de pensionare continuă să fie de 65 de ani pentru bărbați și 60 de ani pentru femei.

Minimul anilor de vârsăminte INPS este de 20. Mărimea pensiei în raport la salariul mediu e de 50-60%.

PENSIA DE VECHIME ÎN MUNCĂ

Poate fi obținută mai înainte de a atinge vârsta de pensionare. O poți cere la 58 de ani cu 35 de ani de vârsăminte.

PENSIA SOCIALĂ SAU ALOCAȚIA SOCIALĂ

O pot cere cetățenii italieni sau locuitorii statului San-Marino, refugiații politici, cetățenii UE sau cetățenii extracomunitari în posesia unui permis de ședere de lungă durată. E de circa 7156 euro pe an. Rechizitele necesare pentru a primi pensia socială sunt: vârsta de 65 de ani; rezidența neîntreruptă pe teritoriul Italiei timp de cel puțin 10 ani; lipsa al-

Foto: iranlinked.com

Dovedind 40 de ani de vârsăminte, poți obține pensia și înainte de 58 de ani. În cazul pensiei de vechime în muncă, de asemenea este necesară întreruperea raportului de lucru.

REVERSIBILITATEA PENSIEI

E una din minunile Occidentului spre care ar trebui să tindă și R. Moldova. Au dreptul la pensia decedatului: soțul (soția); copiii minori; copiii majori care nu sunt în stare să se întrețină din motive de sănătate; copiii majori care își fac studiile în școlile de nivel mediu până la 21 de ani, în universități până la 26 de ani.

Soțul (soția) primește 60% din pensia decedatului, ceilalți – de la 20% până la 100%.

Imigranții comunitari și extracomunitari cu acte în regulă sunt tratați de legislația muncii italiană de rând cu cetățenii italieni. Acest beneficiu îi nemulțumește uneori pe băștinași, deoarece se mai întâmplă ca imigranții care dețin un permis de ședere de lungă durată să-și aducă părinții bătrâni în Italia, iar aceștia, la rândul lor, să ceară o pensie socială și s-o și primească, pentru că întrunesc condițiile necesare. Trăind în felul acesta chiar mai bine decât mulți italieni care duc o viață grea cu numai 500 de euro din pensia socială. În general, însă, societatea italiană e conștientă că anume datorită muncii și taxelor plătite de imigranți își pot primi pensia și numeroșii bătrâni italieni. 🇮🇹

Asociațiile de bătrâni în Italia

În Italia sunt foarte răspândite și diferite. Au apărut din necesitatea de a umple cu conținut timpul unei vieți care s-a lungit în mod considerabil. Dacă ai ieșit la pensie la 60/65 de ani și ești asigurat din punct de vedere material, ești sănătos, atunci ce faci? Curățenie în apartament?

Da, desigur și italienii sunt obsedați de curățenie, dar lustruirea argintăriei sau spălătul geamurilor îl poate face și ucraineanca ce vine de trei ori pe săptămână anume pentru asta. Îți rămâne să scoți câinele la plimbare, să te uiți la televizor și să citești ziarul. Dar nu-i suficient! Mai rămâne timp liber! Și uite atunci îți și vine ideea să te duci la „circolo”, în acea casă, să zicem, unde găsești persoane ca și tine cu care să schimbi o vorbă, să joci o partidă de șah sau de cărți, să bei o cafea, să vezi un film sau să dansezi. O, ce mai dansează bătrânii italieni! Mai ales vals și tango. Figuri numeroase și complicate. Dansuri regionale pe care cei din altă regiune nu le cunosc.

Sigur, merg la asociație nu numai cei sănătoși. Merg cine poate. Unii singuri, alții însoțiți de „badante”. Pe când „îmbrățișasem” și eu această, hm, nobilă profesie, mă duceam uneori cu Giacomo la „circolo”. Giacomo avea Alzheimer într-o stare avansată și toată țesătura memoriei îi era destrămată.

Foto: flickr.com

Nu-și recunoștea feciorii, știa puține cuvinte, vroia numai să se ducă, n-avea importanță unde și să mănânce. Dar atunci când reușea să agațe vreo băbuță la dans, care desigur îl accepta numai din compasiune, apoi picioarele lui „își aduceau aminte” foarte bine figurile. Și Giacomo dansa. Iar eu între timp schimbam o vorbă cu polonezele ori cu româncele „badante” ca și mine.

Unele asociații de bătrâni sunt create și finanțate de municipii și comune, altele se autofinanțează sau au finanțări mixte. Există și asociații de bătrâni care fac voluntariat, oferind asistență celor care au nevoie. Bătrânii organizează excursii, evenimente culturale chiar și demonstrații încercând să reziste pe baricadele timpului în maniera cea mai demnă.

Asociațiile bătrânilor ar fi și pentru Moldova o idee de tot respectul, demnă de introdus în practică.

VICTOR DRUȚĂ,
Roma

Salariul al treisprezecelea în luna decembrie! Să mă credeți e o plăcere deosebită să iei doua salarii în ajunul Revelionului. Lichidarea de fine raport de lucru! Ai lucrat trei ani și te concediezi – vei lua trei salarii medii în plus câte unul pentru fiecare an! Dacă ai lucrat 30 de ani iei 30 de salarii!

PUBLICITATE

TRANSPORTAREA MĂRFURILOR ȘI PASAGERILOR

ITALIA

Lido 3206456331
Malo
Vicenta 3209660509
Schio
Padova 3290241021
Mestre 3200527457
Olmo 3270078638
Maerne
Venetia 3285713141
Trevizo 3804370177

Nisporani

Marți 10.00-18.00
Joi 9.30-11.00

SRL "NISEUROTRANS"

Rom. 0040742887770

Chișinău
st. Aleia Gării 2

MD

Marți 15.00-19.00
Miercuri 8.00-19.00
Joi 8.00-10.00

tel. of. 022833697
mob. 079612683 Serghei
069587391 Valera

069292734 Andrei

079598830 Vasea

079523725 Grigore

Pensionarii suedezi nu vor să se considere bătrâni

Povestea unei basarabence stabilite fără voia sa la Stockholm

Eugenia Mărgărint s-a născut și a crescut în satul Hâjdieni din raionul Glodeni. Și azi cei care o cunosc îi zic Jana. Ea continuă să mențină legăturile cu rudele și prietenii, îi vizitează cel puțin o dată pe an. Jana nu a visat să locuiască în Suedia

„După divorțul cu primul meu soț m-am recăsătorit cu un bărbat generos, căpitan de cursă lungă pe o navă de pe Marea Neagră”, povestește Jana, adăugând: „Locuiam într-un apartament din centrul orașului Tbilisi. Fiica mea Larisa nu a dorit să plece din Moldova. A rămas în sat cu cele două surori ale mele, Nadia și Lida. Ele nu aveau copii și i-au dăruit Larisicăi toată dragostea și grijă maternă. Dar se vede că avem amândouă aceeași soartă, să ne căutăm fericirea departe de locurile natale.

Fiind studentă la Moscova, Larisa a făcut cunoștință cu un flăcău din Eretria, o țară din Africa. Negusse era frumos, curtenitor și de credință creștină. Nu am cutezat să pun piedici dragostei lor. S-au căsătorit. Prima mea nepoată, Suzanna, s-a născut în capitala Rusiei. Apoi ginerele, economist de profesie, a fost angajat în serviciu în Germania. Acolo nu a reușit să-și aranjeze familia. A încercat

la Stockholm și a reușit. Ființele cele mai dragi inimii mele au devenit suedeze. Când s-a născut a doua mea nepoțică, Sandra, eu am îndesit-o cu vizitele. La cea de-a treia funcționarii mi-au propus să depun cerere de întregire a familiei. Mă gândeam să refuz, dar viața nu ne ascultă dorințele.

„AM TRĂIT SENTIMENTELE UNEI ELEVE DIN CLASA ÎNTÂI”

În urma dezordinilor legate de răsturnarea guvernului lui Gamsahurdia din 1992 apartamentul meu a fost devastat. Întreaga casă a fost declarată avariata. Am revenit la Tbilisi însoțită de ginere, fiindcă nu m-au lăsat singură. În haosul ce domnea acolo nu mi-am putut găsi dreptatea. M-am gândit că tot răul e spre bine și am acceptat să devin suedează împreună cu copiii.”

„Cel mai mult m-a uimit, după 56 de

ani de viață în societatea sovietică, grija statului suedez față de umila mea persoană”, continuă Jana povestirea sa. Cererea de întregire a familiei i-a fost acceptată, i s-a oferit un apartament din fondul de asigurare socială pentru persoanele cu venituri mici.

În el locuiește până în prezent. „O casă curată cu lift, am un dormitor micuț, o sufragerie mare cu bucătărie. Din primele săptămâni de trai mi s-a dat pensia garantată. Toate aceste favoruri le-am primit în baza reședinței. Până să devin cetățeană a Regatului Suedez au mai trecut cinci ani. Am învățat nu numai limba și legile elementare, dar și modelul suedez de comportament social. Aș putea spune că acești cinci ani de adaptare mi-au modificat mentalitatea. Frecventam o școală pentru imigranți și cercurile adiacente. Observam noi și noi detalii din viața necunoscută. Mi-a prins bine meseria de frizer, lucram la o școală. Nici vorbă să ascund ceva din câștig.

Aici din cea mai mică sumă sunt plătite impozite. Am învățat din primii ani cum să cheltuiască banii ca să-mi ajungă. Bunăoară, am ales alimentarea corectă. Cumpăr carne, pește, legume, fructe, lactate – totul nu-

mai în cantitățile strict necesare. Verdeța o cresc pe micul meu lot de pământ, semințele de pătrunjel le aduc din Moldova, fiindcă are aroma de acasă și face rădăcini. Am grijă să achit la timp facturile. Fac mici cadouri celor dragi și numaidecât adun bani pentru o călătorie la mare. Aleg biletele de odihnă mai ieftine, dar de fiecare dată la altă stațiune. Îmi place Spania, Italia, Franța. Am fost în Grecia, Eretria, insulele Caraibe, Brazilia, de mai multe ori în România. Așa și nu am înțeles definitiv dacă pentru pensionarii suedezi călătoriile sunt o necesitate ori o tradiție. Cert este că ei călătoresc mult și au o viață îndelungată”, spune Jana.

“LA PRIMA VEDERE
PENSIONARII NU SE
DEOSEBESC UNUL DE
ALTUL...”

Aceste cuvinte le-am auzit de la Larisa Berhe, fiica Janei. Ea lucrează ca asistentă medicală la un azil pentru bătrânii bolnavi. În temeiul studiilor

incomplete de medicină din Moscova Larisa a absolvit cursurile universitare la Stockholm pentru a lua licența de lucrător medical. “Avem bătrâni cu diferite afecțiuni cronice, care necesită tratament permanent. Toți beneficiază de aceleași condiții. Au camere separate, stau la aceeași masă, primesc toate medicamentele indicate. Eu nu pot să știu cine ce capital are. Cică cei bogați plătesc circa 1200 euro lunar. Cei cu venituri mici plătesc atâta cât au, iar diferența este achitată de comunitate. Deosebirile aparente lipsesc nu numai între pensionari. Am făcut această concluzie din primii ani de viață aici. Deosebirile pot fi văzute în conturile bancare, dar toți au un trai decent”, spune Larisa.

Când Negusse a venit în Suedia avea oferte de angajare la trei bănci. El a ales-o pe cea care garantează bonus pentru munca eficientă. După 20 de ani de lucru e sigur că nu a greșit. Căci și în noul sistem de pensionare, aplicat în regat cu începere din 1999, suma rapor-

tată veniturilor stă la bază. Alte componente sunt pensia “premium” și pensia garantată.

PERSPECTIVA PENSIONĂRII NU E DE SPERAT, DAR NICI DE NEGLIJAT

Fondurile unei pensii nu le afectează pe cele ale altui tip de pensii. Cu cât mai mult muncești, cu atât mai bine trăiești la bătrânețe. Și statul are avantaje: cu cât sunt mai mari contribuțiile de viitor în fondul de pensii, cu atât e mai simplu de achitat plățile actualilor pensionari. Economia țării în ansamblu are de câștigat, dacă fiecare la locul său de muncă tinde spre eficiență maximă. Aceasta e situația în cazul lui Negusse, banca îi va asigura în mod necondiționat pensia. Mărimea ei va depinde și de rezultatele muncii.

Larisa, însă, studiază cu atenție contul individual din plicul cărămiziu pe care fiecare angajat îl primește anual de la fondul de pensii. Pentru a-și mări pensia “premium” ea mai lucrează în cummul ca asistentă de gardă la două clinici din oraș. Contribuția se acumulează și posesorul nu poate beneficia de banii depuși înainte de pensionare. Excepție sunt cazurile de îmbolnăvire gravă.

“Nu numai la pensie mă gândesc când lucrez zi și noapte. Așa suntem noi făcuți. Nu că am vrea să fim tare bogați, ci să ne ajutăm rudele, să reparăm casele lăsate în Moldova și în Eretria. Negusse la fel muncește pentru un ban în plus. Suntem bucuroși că avem unde lucra. Vezi, am renunțat la mentalitatea de altădată, dar niște rămășițe am lăsat ca amintire... Vrem să fim gospodari! Cei care nu au lucrat nicio zi, atunci când împlinesc 65 de ani primesc pensia garantată. Pot nici să nu fie cetățeni ai Suediei, e destul că locuiesc aici. Doar că de aceștia sunt puțini. De cele mai multe ori respectul dintre stat și cetățenii săi este reciproc”, conchide Larisa.

ANA CURCUEL

Sistemul de pensii în Spania

Statul spaniol prin intermediul Asigurărilor Sociale garantează protecția adecvată persoanelor, care au realizat o activitate profesională contributivă, cât și celor care îndeplinesc cerințele pentru sistemul non-contributiv (Legea Generală de Securitate Socială).

De sistemul contributiv beneficiază persoanele care își au reședința sau se află în mod legal în Spania și își desfășoară activitatea independentă sau salariată pe teritoriul Spaniei.

Sistemul non-contributiv include o prestație economică, asistență medico-farmaceutică gratuită și servicii sociale complementare și este aplicabil tuturor cetățenilor cu reședința pe teritoriul Spaniei, aflându-se în situație de pensionare de bătrânețe sau invaliditate, chiar dacă nu au cotizat sau au cotizat insuficient pentru a avea dreptul la o pensie contributivă. Persoana beneficiară de o pensie de invaliditate poate fi angajată și în câmpul muncii, aplicându-i-se unele condiții speciale. Pensia pentru limita de vârstă nu este compatibilă cu pensia de invaliditate.

De asemenea, sunt „acoperiți” de acest sistem și străinii - cetățenii altor țări cărora li se aplică prevederile tratatelor, acordurilor bilaterale sau convențiilor. În Spania, lucrătorii care își încetează total sau parțial activitatea profesională și îndeplinesc anumite cerințe se pot pensiona pentru limită de vârstă, cu pensionare totală sau parțială.

Pensionarea totală are loc atunci când lucrătorul încetează complet desfășurarea activității profesionale și îndeplinește cerințele generale pentru obținerea pensiei pentru limită de vârstă.

Pensionarea parțială permite plata unei pensii de către sistemul de asigurări sociale în același timp cu prestarea unei activități profesionale cu timp parțial.

PENTRU A BENEFICIA DE O PENSIE DE LA STATUL SPANIOL, PERSOANA TREBUIE SĂ ÎNDEPLINEASCĂ URMĂTOARELE CONDIȚII:

- Să fie înregistrată, asigurată sau într-o situație echivalentă în cadrul Sistemului de Asigurări Sociale.
- Să fi contribuit timp de cel puțin 15 ani la Asigurările Sociale, dintre care cel puțin doi ani să fie cuprinși în ultimii 15 ani dinaintea zilei solicitării pensiei.

PENTRU A PRIMI O PENSIE INTEGRALĂ DE 100%, UN LUCRĂTOR TREBUIE:

- Să fi plătit contribuții timp de 35 de ani;
- Să fi împlinit vârsta de 65 de ani. În cazul îndeplinirii unor condiții adiționale, se poate opta pentru pensionarea anticipată, însă acest fapt implică o reducere a cuantumului pensiei.

Conform datelor Institutului Național de Statistică Spaniol, natalitatea este în descreștere, iar speranța de viață crește, ceea ce indică că proporția pensionarilor în continuare va crește considerabil în comparație cu populația activă. În prezent 8,6% din PIB sunt alocate pentru pensii, în comparație cu 4% - în anii '70. Acest fapt denotă necesitatea unei reforme a sistemului de pensii spaniol.

MARCEL MACARIE,
Barcelona

Foto: flickr.com

În prezent 8,6% din PIB sunt alocate pentru pensii, în comparație cu 4% - în anii '70.

Contribuții consistente și pensii liniștite

Bătrânețe, haine grele? Cât de pregătiți suntem pentru pensionare? Poate e cazul să urmărim exemplul a 4,4 milioane de cetățeni cehi (practic 86% din populația activă a țării), care au apelat la sistemul de pensii private facultative. De ce nu? Succesul aduce succes! Pensiile private facultative pot fi garanția unei bătrâneți liniștite.

Se împlinesc 16 ani de când în Republica Cehă s-a introdus acest sistem de pensii care se bazează pe economii individuale. Datorită experienței în domeniu, după ani de reforme și aplicarea mai multor “rețete” pentru a găsi cheia succesului, Cehia este astăzi una din cele mai dezvoltate piețe de pensii private facultative din Europa Centrală și de Est.

Fondurile de pensii facultative din Cehia se numără printre cele mai puțin afectate de criza actuală datorită caracterului prudent al investițiilor, dar și ale cerințelor privind garanțiile sistemului. Cele 10 fonduri gestionează active nete de aproape 7433,3 milioane euro. Deși este cea mai dezvoltată piață de pensii facultative în regiune, Cehia este printre puținele piețe fără pilonul doi obligatoriu.

Sistemul public ceh acordă pensia pentru limita de vârstă. De acest tip de pensii poate beneficia oricine, dacă a atins vârsta de pensionare. Bărbații născuți până în anul 1968 se pot pensiona la vârsta de 60 ani, iar dacă profesia face parte din categoria celor cu risc major, vârsta de pensionare este de 57 ani. Cei născuți după 1968 au dreptul la pensionare la 65 ani, respectiv 62 ani. Vârsta de pensionare pentru femei oscilează între 55-57 ani în funcție de numărul de copii pe care i-a crescut. Pensia obligatorie se acordă dacă persoana a realizat 25 ani de cotizare. Media pensiei pentru limita de vârstă constituie 400 euro.

Pensia anticipată se poate solicita dacă persoana mai are la activ trei ani

până la împlinirea vârstei standard de pensionare și în active și a realizat 25 ani de cotizare.

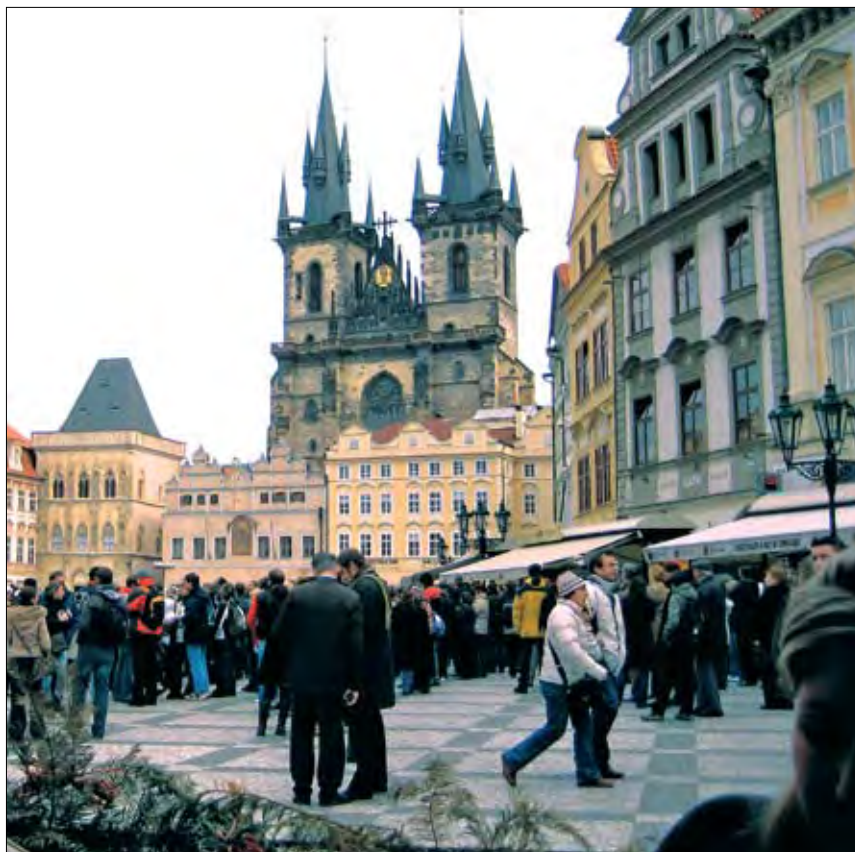
La pensia de invaliditate cetățeanul poate pretinde dacă și-a pierdut total sau parțial locul de muncă ca urmare a unui accident de muncă și îndeplinește condițiile prevăzute de lege pentru obținerea acestui tip de pensie.

Cehia oferă și pensia de urmaș care constituie 50% din salariul răposatului.

Beneficiari pot fi: soțul supraviețuitor; copiii până la vârsta de 16 ani sau până la vârsta de 26 ani, dacă au probleme de sănătate.

Dreptul la pensie îl au toate persoanele domiciliată și asigurate în Cehia, respectiv și imigranții cu viza de reședință în această țară, nu mai puțin de 10 ani. Prestațiile de asigurare de pensie pentru imigranți sunt plătite numai în Republica Cehă. Cu părere de rău, între Republica Moldova și Republica Cehă nu există un acord de colaborare a Caselor Naționale de Pensii. Negocierile care au la bază acest parteneriat au eșuat și vor fi readuse în discuție după alegerile parlamentare ce vor avea loc în Cehia în luna mai 2010.

NADEA HORNET,
Praga

Pensionar à la française

Astăzi, Franța numără peste 13 milioane de pensionari, deficitul sistemului de pensionare depășind în acest an 10 miliarde de euro, iar una din zece pensii nu este finanțată.

Doamna Chantal W. (63 ani), inginer de profesie, a activat într-o companie de asigurări timp de 33 de ani. În toată această perioadă a cotizat atât la CNAV (Casa Națională de Asigurare de Bătrânețe), un regim general de cotizații a salariaților, cât și prin intermediul unei case complementare din domeniul asigurărilor.

La vârsta de 55 de ani a fost concediată din motive economice, fiind timp de șapte ani la șomaj, după care s-a pensionat la vârsta de 62 de ani, atunci când a împlinit suma celor 40 de ani de cotizare pentru a beneficia de o pensie întreagă (n.a. perioada șomajului fiind luată în calcul).

"Veniturile mele sunt mai mici comparativ cu perioada când munceam, acum am însă mai mult timp pentru a le valorifica rațional... Am o pensie foarte corectă, comparativ cu alte categorii de pensionari", susține doamna.

DIVERSITATEA SISTEMELOR DE PENSIONARE

Un plus semnificativ la pensia ei sunt plasamentele în diverse fonduri de pensii, care îi permite să aibă un adaos substanțial la veniturile actuale, practic o pensie individuală. Acest fapt i-a permis să-și schimbe recent apartamentul pe care îl avea în proprietate, pe unul mai spațios și mai confortabil și de asemenea să-și petreacă vacanțele călătorind, inclusiv în străinătate.

Sistemul de pensii francez are o isto-

rie lungă, care s-a materializat în existența concomitentă a mai multor regimuri de pensionare. Astfel, există regimuri diferite pentru salariații din sectorul privat, din sectorul public, pentru persoanele nesalariate, pentru liber-profesioniști și independenți, pentru agricultori fie ei salariați sau nu. Acestor diverse regimuri li se adaugă regimurile complementare și așa numitele regimuri "speciale" (pentru angajații marilor companii franceze GDF - Societatea de Gestionare a Gazului, EDF - Societatea de Gestionare a Electricității, SNCF - Societatea Națională a Căilor Ferate, RATP - Regia Autonomă de Transport Parizian).

VÂRSTA DE PENSIONARE

De exemplu, în regimul general al salariaților din sectorul privat pensia este calculată, începând cu anul 2008, în baza celor mai buni 25 de ani de activitate. Pentru a beneficia în acest caz de o pensie întreagă este necesară o perioadă de 40 (41 de ani din 2012) de ani de cotizare, iar pentru funcționari, la baza calculării pensiei este mărimea salariului din ultimele șase luni de carieră, numărul de ani în cotizații fiind de 37,5 ani.

În 1983, pe timpul guvernării președintelui François Mitterand vârsta de pensionare a fost coborâtă de la 65 la 60 de ani. Acum se discută o reformă care ar duce la majorarea vârstei de pensionare. Și asta deoarece datele statistice arată creșterea deficitului în sistemul de pensii. Plus la asta datele demografice arată că speranța medie de viață a francezilor este de 81 de ani. În perspectivă, vârsta medie va ajunge la 88 de ani în 2040. În medie veniturile unui pensionar francez reprezintă 80% din venitul mediu al unui salariat.

Unul din "tinerii" pensionari, domnul Toni Gauthier (65 ani) s-a pensionat regulamentar la vârsta de 60 de ani. Având o fiică studentă și alta la liceu, statutul și

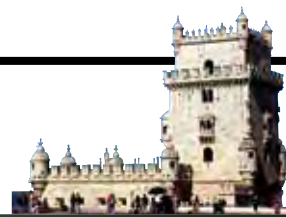
veniturile de pensionar îi sunt suficiente la limită. Pensia actuală constituie circa 70% din salariul pe care îl avea. "Mi-aș fi dorit să continui să muncesc, mă simt în formă, dar așa e legea, trebuie să cedăm locul tinerilor", spune înțelegător domnul Gauthier, care a activat în domeniul informaticii. "Acum am însă timp pentru pasiunea mea, fotografia și casa de la țară!"

REPARTIȚIA, BAZA SISTEMULUI FRANCEZ DE PENSII

Acest sistem de pensii asigură solidaritatea între generații, astfel cotizațiile celor care muncesc nu sunt acumulate în vederea viitoarei lor pensionări ci sunt cheltuiți imediat pentru finanțarea pensionarilor actuali. Realitatea nu este de loc îmbucurătoare însă. În prezent, zece salariați finanțează patru pensionari, într-un viitor nu prea îndepărtat, același număr de angajați vor finanța șapte pensionari. În total suma pensiilor achitate anual în Franța este de 210 miliarde euro, suma care permite finanțarea pensiilor pentru cele 13 milioane de pensionari.

Pensia minimă este asigurată în diversele regimuri de pensii, care variază între 533,51 euro pentru 40 de ani de cotizații (regimul general de pensii, cel al agriculturilor, lucrătorilor independenți etc.) și 944,87 euro pentru o carieră de 25 ani în cazul funcționarilor, de exemplu. Aceste pensii minime sunt atribuite fără condiții de resurse spre deosebire de minimul de bătrânețe atribuit condiționat unor persoane care au atins vârsta de 65 de ani.

VIOLETA GRIȚCAN,
Paris

Cum și când se pensionează portughezii

În Portugalia pensia pentru limită de vârstă se acordă asiguraților care îndeplinesc cumulativ la data pensionării condițiile privind vârsta standard de pensionare și stagiul minim de cotizare realizat în sistemul public.

Conform datelor oferite de către responsabilii de la Asigurarea Socială (Segurança Social), vârsta standard de pensionare este de 65 de ani atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Stagiul minim de cotizare este de 15 ani întrerupți, iar stagiul complet de cotizare este de 30 de ani, valabil atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Imigranții pot solicita cererea de pensionare numai în cazul în care corespund și în-

deplinesc cerințele de mai sus. Nu există excepții de la lege referitor la alocarea pensiei pentru imigranți, ei având aceleași drepturi ca și cetățenii portughezi, cu excepția solicitării pensiei anticipate. Conform Centrului National de Pensii (Centro Nacional de Pensões), deocamdată nu sunt indicații pentru a aloca pensii anticipate imigranților.

Flexibilitatea vârstei de acces la pensia pentru limită de vârstă constă în dreptul beneficiarului de a o solicita până a atinge vârsta de 65 de ani, dacă solicitantul are împliniți cel puțin 55 de ani și are completat stagiul de cel puțin 30 de ani de cotizare. De asemenea există și alte situații de solicitare a pensiei anticipate, prevăzute în legislație. De exemplu, dacă asigurații au desfășurat activități în condiții deosebite sau în condiții speciale de muncă.

Quantumul pensiei anticipate se stabilește în aceleași condiții cu cel al pensiei

pentru limită de vârstă. Evidența drepturilor și obligațiilor de asigurări sociale se realizează pe baza codului personal (número de identificação da Segurança Social). Calcularea pensiei se face conform tabelului valorilor registrului de remunerări înregistrate de-a lungul anilor, cât și conform multor altor criterii. Asigurații care îndeplinesc condițiile prevăzute pentru obținerea unei pensii pentru limită de vârstă, cu excepția pensiei anticipate, își pot continua activitatea numai cu acordul angajatorului. În situația asiguraților care au depus cerere de pensionare, angajatorii lor nu pot dispune încetarea raporturilor de muncă în vederea pensionării decât după primirea deciziei de admitere a cererii de pensionare.

OLESEA TANAȘCIUC,
Lisabona

Pensionar în Marea Britanie

În Marea Britanie sistemul de pensii este la fel de variat ca și în alte state vest-europene. Aici există pensii de stat și private, personale și ocupaționale etc. Astăzi, statul britanic plătește 27 miliarde de lire pensionarilor, dar în lipsa lor deficitul continuă să se acumuleze. Din Marea Britanie, totuși, putem spicui câteva exemple despre opțiunile pe care le au pensionarii pentru a-și asigura bătrânețea.

În Marea Britanie plățile făcute în fondul de pensii beneficiază de acumularea dobânzii de 5% pe an. Ce înseamnă asta? Dacă depui 1000 de lire sterline în fondul personal de pensie cu dobânda de 5%, peste un an vei „aduna” 1050 lire.

În anul doi mai adaugi 1000 de lire, iar peste încă un an vei acumula 2152,5 lire. Și tot așa mai departe (vezi tabelul). Deci în cinci ani ai acumula 5801 lire, adică un surplus de 801 lire, iar în zece ani – 13207 lire, cu un surplus de 3207 lire.

Dacă persoana moare înainte de a ieși la pensie, fondul de pensie poate fi plătit altor beneficiari. În cazul în care persoana moare după ce a ieșit la pensie, redirectionarea plăților rămase către un beneficiar depinde de contractul de plăți la pensionare.

Pensionarii din Marea Britanie paralel cu pensia obișnuiesc să cumpere o „asigurare pe viață” pe care o plătesc lunar, dar care în cazul morții asigură transferul fondului neplătit la urmași (copii, soție, altă persoană direct dependentă). Plata se face în depen-

dență de pachetul cumpărat și este scutită de taxe.

Experiența britanicilor arată că uneori fondurile private de pensii nu sunt cele mai sigure. De exemplu, fondul privat „Maxwell” a dat faliment, iar altele pot fi privatizate odată cu privatizarea companiilor ca în cazul Companiei Naționale de Autobuze din Anglia.

Tabel. Acumularea dobânzii la pensie

Anul	Suma depusă	Cumul	Rata dobânzii de 5%
1	1000	1000	1050
2	1000	2050	2152
3	1000	3152	3310
4	1000	4310	4525
5	1000	5525	5801

SERAFIM FLOREA,
Londra

Moldovenii îndrăgostiți la Paris

Locuind în unul din cele mai romantice orașe din lume comunitatea moldovenilor din Franța nu a putut trece cu vederea Ziua Îndrăgostiților. La 14 februarie, peste o sută de moldoveni s-au adunat la cea de a treia „Serată Moldovenească” intitulată „Sfinții Valentin și Valentina”, pentru a aduce un omagiu DRAGOSTEI.

Organizatoarea acestor serate este Viorica Mihailă, o tânără de 26 ani, pe care nostalgia de țară și dragostea față de tradițiile noastre o ajută în organizarea sărbătorilor pentru moldoveni.

„Aflându-ne departe de casa părintească, de familie și prieteni, noi, cei plecați peste hotare, lipsiți de posibilitatea de a reveni în țară când dorim, simțim un mare gol în sufletele noastre și pentru noi „dorul de țară” nu reprezintă o simplă combinație de cuvinte, ci o realitate ce crește o dată cu timpul”, povestește Viorica.

„Serata Moldovenească” include toate ingredientele unei petreceri. Muzica, dansul și voia bună stau în capul mesei. Evenimentul organizat de Sfântul Valentin a fost unul deosebit. La începutul programului, patru perechi de îndrăgostiți

au mizat pe iubire și pe buna cunoaștere a partenerului, pentru a participa la concursul „Doi într-un fotoliu”. Nu au lipsit nici faimoasele dansuri „Băsmăluța”, „Hora din Moldova”, „Dansul Pinguinilor”, care prin caracterul lor ademenitor și au ridicat de pe scaune toată lumea.

„Am petrecut o seară de neuit și plină de emoții! Am rămas plăcut surprinși de curajul și măiestria organizării acestei serate. Plăcerea întâlnirii celor ce suntem departe de țară este mare. Mulțumim și BRAVO Vioricăi pentru organizarea seratei!”, au menționat Natalia și Vadim C.

„Ziua de 14 februarie pentru mine are o semnificație dublă. Ziua Îndrăgostiților și ziua mea de naștere. Aceasta zi a fost una de neuit datorită acestei serate, care prin programul ei artistic, prin cântece și dansuri moldovenești a creat o atmosfera de bucurie și dragoste în toată sala”, ne-a spus Anișoara V.

„În cele mai dese cazuri, ajunși ilegal în țările UE, emigranții moldoveni rup involuntar legăturile cu țara. Mulți dintre ei încep să se simtă abandonați și singuri față în față cu problemele și grijile lor cotidiene. Anume prezența acestor factori m-au făcut să organizez în martie 2009 prima Serată Moldovenească care avea ca scop întrunirea moldovenilor și valorificarea tradițiilor și culturii moldave. Până atunci eu cunoșteam doar trei moldoveni la Paris și sinceră să fiu mi-au dat lacrimile când

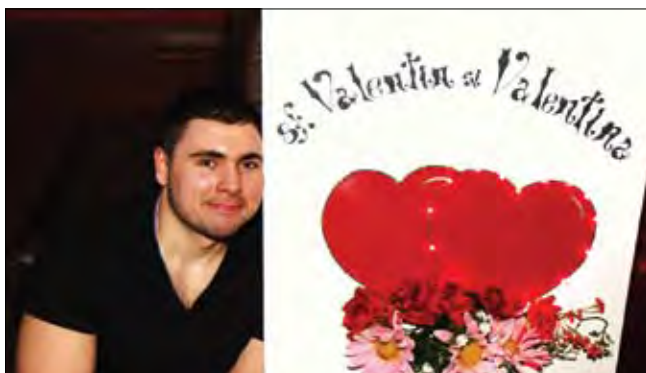

am văzut peste 85 de moldoveni adunați grămadă pentru a sărbători „Mărțișorul” la 50 km de la Paris. Cea de-a doua serată s-a desfășurat într-un local de pe Champs Elysees cu ocazia sărbătorilor de Paști. Am trăit momente de neuit alături de persoane pe care nici măcar nu le cunoșteam înainte. Pe toți ne unea un lucru – apartenența la același neam”, afirmă Viorica.

După Ziua Îndrăgostiților, comunitatea moldavă din Franța se pregătește de „Mărțișorul Primăverii”, precum și de Sfintele Sărbători de Paști.

„Eram, suntem și vom rămâne o familie, un popor, împrăștiat în toată lumea, dar cu dorința de a trăi și de a avea un viitor mai bun! Aceste serate sunt dedicate celor de acasă - tată, mamă, bunel, bunică, soț, soție, frate, soră, fiu, fiică..., pentru că vă iubim foarte mult și vă ducem dorul”, conchide Viorica

Pentru conformitate:
VIOLETA GRIȚCAN,
Paris

Moldovenii în ochii italienilor

Fabio Farolfi, un tânăr din Italia, contactează des cu diaspora din R. Moldova. În plus, el este angajatorul unui moldovean. L-am rugat să facă portretul unui moldovean.

Fabio ne spune că moldovenii sunt persoane foarte gentile și educate, care își dau interesul la postul de muncă, sunt conștienți că au venit în Italia să lucreze.

„Plus la asta nu am auzit niciun caz de fărădelege în care să fie implicat un moldovean. Între tineri și cei mai în vârstă nu e mare diferență. În medie au aceleași convingeri, aceleași maniere și obișnuințe. Sunt de încredere, liniștiți, sărguincioși și au mult respect. Tinerii moldoveni nu se deosebesc foarte mult de cei italieni. Poate doar la vestimentație. Majoritatea bărbaților din Moldova poartă veste din piele și au pantofii specifici, adică din start îți dai seama că nu sunt italieni. Fetele la fel se deosebesc prin felul de a se îmbrăca, dar mai puțin. Totodată sunt tineri pe care nici nu-i deosebești de-ai noștri. În comportament nu găsesc nimic ieșit din comun sau ceva de condamnat”, spune italianul.

Totuși, Fabio crede că moldovenii se integrează mai greu în societatea italiană. „Integrarea este un lucru dificil, mai ales când există un număr mare de moldoveni care au emigrat în Italia ilegal. Un impediment în procesul de integrare este necunoașterea limbii italiene. Un alt lucru dificil este lipsa legilor convenabile. Cât așteaptă permisul de ședere moldovenii nu pot pleca în Moldova, asta îi face să se simtă inexistenți și invizibili. Alții se izolează gândindu-se doar la ziua când vor pleca acasă și nicicum la integrarea în societatea italiană. A fi clandestin înseamnă a fi lipsit de mai multe servicii. Chiar sper ca în viitorul apropiat Moldova să devină parte din Uniunea Europeană, pentru a simplifica integrarea”, ne spune Fabio.

În comparație cu alte comunități, moldovenii par a fi frunțași, cel puțin în opinia italianului nostru. “Dacă e să-i compar cu alte comunități, moldovenii au o reușită mai mare decât românii sau musulmanii, care practic nici nu vor să se integreze, nu vor să respecte legile noastre, sunt încăpățânați și au puțină voință de lucru. Nu vreau să generalizez, dar în medie este așa. Sunt sigur că sunt printre ei persoane oneste, dar așa se întâmplă că pentru unul care își face de cap suferă ceilalți”, crede bărbatul.

Opiniile lui Fabio nu sunt departe de adevăr. Eu sunt un moldovean printre moldovenii din Italia și în mare parte ne căutăm de viață, lucrăm, câștigăm bani, trimitem colete acasă. În puținul timp liber pe care îl avem, ne distrăm, unii mai mult, iar alții mai puțin, dar nu uităm că existăm. Nu lipsesc desigur și cei cărora le este foarte greu și care sunt mai violenți și nepăsători pe alocuri. Cum a spus și Fabio nu e ușor să te integrezi. Totuși, avem mai multe succese la învățarea limbii italiene decât rușii, ucrainenii sau senegalezii.

LUDMILA CEARCĂ,
Faenza

„Avem nevoie de ajutorul și lumina harului lui Dumnezeu în toate cele pe care le facem în viața”

Conversații cu **Înaltpreasfințitul Iosif, Arhiepiscop și Mitropolit**, Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale

- Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit Iosif, spuneți-ne puțin despre Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale. Ce țări, câte biserici și preoți și ce număr de creștini întrunește?

- Mitropolia noastră are trei eparhii: Arhiepiscopia Europei Occidentale (cu sediul la Paris, având comunități în Franța, Elveția, Belgia, Olanda, Anglia, Irlanda), Episcopia Italiei (având sediul la Roma) și Episcopia Spaniei și Portugaliei (cu sediul la Madrid). Avem în Mitropolie 300 de preoți și diaconi care slujesc tot atâtea comunități care răspund la nevoile duhovnicești a peste 2 milioane și jumătate de credincioși.

- Părinte ce presupune să fii Mitropolit? Ce faceți pentru comunitate?

- A fi episcop înseamnă în primul rând să slujești lui Hristos și Bisericii Lui, slujindu-i pe creștini cu ceea ce este specific episcopului, adică îngrijindu-te ca fiecare comunitate să aibă un preot care să poată sluji Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie regulat și să răspundă la nevoile sufletești ale oamenilor care-L caută pe Dumnezeu. De aceea episcopul se mai numește și pastor de suflete pentru că se îngrijește de hrana duhovnicească a celor încredințați lui prin preotul pe care-l pune în slujirea unei comunități.

- Înaltpreasfinția voastră cum v-ați alăturat diasporei? Ce părere

aveți despre viața peste hotare, departe de casă și familie?

- Am venit la studii la Paris în anul 1994, în 1998 am fost ales episcop și de atunci slujesc comunitatea ortodoxă română (și nu numai română, pentru că avem mulți preoți, diaconi și credincioși autohtoni francezi, englezi, elvețieni ș.a.). M-am născut în nordul României, în Maramureș. Alegând viața monastică, am ales să fac ceea ce Biserica îmi cere, deci nu mă gândesc că sunt departe de casă sau de părinți și familie în general. Însă cred și propovăduiesc faptul că familia este foarte importantă pentru buna creștere a omului, orice ar deveni mai târziu în viață, definitiv pentru structurarea interioară a omului. De aceea îi îndemn de nenumărate ori pe credincioșii comunităților noastre să-și țină copiii aproape, să nu îi lase departe de ei, acasă, în țară, la bunici, rude sau prieteni, pentru că suferința copiilor neglijăți de părinți este nemăsurată, cu consecințe grave asupra personalității lor și a ceea ce vor trăi mai târziu în viață, vârsta copilăriei fiind cea a creșterii în toate, deci și a nevoii de a fi lângă părinți, a-i cunoaște și a se face cunoscuți de către ei în fiecare moment al vieții care este la început.

- Sfinția voastră, când vă gândiți la Marea diaspora a românilor de pretutindeni, ce viziuni aveți? Are acest exod al românilor o misiune sau poate o pronie Dumnezeiască?

- Cred ca nu suntem împrăștiați în toată lumea doar pentru a căuta un trai mai bun, ci și pentru a învăța multe de la națiunile în mijlocul cărora trăim, dar și pentru a arata și dăruii ceea ce avem mai bun noi înșine, ca dar de la Dumnezeu. Aș spune că în primul rând darul este credința noastră creștină ortodoxă pe care să încercăm să o trăim cu și mai mare intensitate aici unde trăim, tocmai pentru a deveni mărturisitori ai lui Hristos prin viața noastră, în mijlocul acestei lumi, ca prin mărturia noastră unii să se întorcă la Dumnezeu. Trăindu-ne credința cu nădejde neștirbită în dragostea lui

Îi îndemn de nenumărate ori pe credincioșii comunităților noastre să-și țină copiii aproape, să nu îi lase departe de ei, acasă, în țară, la bunici, rude sau prieteni, pentru că suferința copiilor neglijăți de părinți este nemăsurată, cu consecințe grave asupra personalității lor și a ceea ce vor trăi mai târziu în viață, vârsta copilăriei fiind cea a creșterii în toate, deci și a nevoii de a fi lângă părinți, a-i cunoaște și a se face cunoscuți de către ei în fiecare moment al vieții care este la început.

Dumnezeu pentru oameni, cu smerenie în același timp, știm că suntem mărturisitori ai Adevărului, ai lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care S-a întrupat, a murit și a înviat ca noi toți, oamenii, să putem trăi în veșnicie, să devenim cetățeni ai împărăției lui Dumnezeu.

- Deseori suntem îndemnați să trăim în lume prin a ne bucura de plăceri, libertate și viață, dar fără a afecta relația cu Dumnezeu. Ce presupune aceasta pentru un creștin ortodox, cum putem s-o facem fără a încălca legea?

- Fiind vorba de relația cu Dumnezeu avem nevoie de binecuvântarea Lui pentru cele pe care le facem și pentru toate darurile lăsate nouă de care ne bucurăm

sau dorim să ne bucurăm. Adică bărbatul și femeia să ceară binecuvântarea lui Dumnezeu să trăiască împreună, adică fondarea familiei lor prin cununie. Tinerii care doresc să își clădească o familie să ceară ajutorul lui Dumnezeu neîncetat pentru a găsi omul potrivit. Avem nevoie de ajutorul și lumina harului lui Dumnezeu în toate cele pe care le facem în viața, cu cât mai mult atunci când este vorba de fondarea unei familii, însă acest ajutor trebuie să-l căutăm, să-l cerem și îl vom primi.

- Vă mulțumim! Înaltpreasfințite Părinte, să vă rugați pentru noi.

SERAFIM FLOREA,
Londra

O seară în Capitoliu

Comunitatea moldovenească de la Roma, reprezentată de Ambasada Republicii Moldova și Asociația Culturală „Dacia”, în colaborare cu un grup de consilieri ai Primăriei orașului Roma a organizat în cadrul proiectului de promovare a limbii italiene ca limbă de lucru a Uniunii Europene o seară culturală dedicată celei de a 75-a aniversări a poetului Grigore Vieru cu genericul „Istoria: s-o creăm ori s-o suportăm?”

Serata a avut loc pe 12 februarie, la Roma, în Sala Carroccio a Capitoliului. Au participat pe lângă reprezentanții comunității moldovenești consilierii comunali Romulo Sabio Salvador, Tetyana Kuzyk, Viktor Emeka Okeadu, poetul italian Francesco Baldassi, profesorii Massimo Carducci și Marcello Teodonio, jurnalistul RAI Angelo Martini, tânăra scriitoare Rossella Pompeo etc.

Voi începe cu aceea că în ziua de 12 februarie la Roma a nins, adevărat eveniment. Atunci însă când în amurgul serii am ridicat treptele Capitoliului, statuile lui Castor și Polux se profilau deja pe un cer redevenit albastru. Am trecut pe lângă statuia ecvestră a lui Marc Aureliu, pe lângă celebra Lupoaică cu Romulus și Remus și am urcat scările spre Sala Carroccio.

Aici Tatiana Ciobanu întâlnea deja oaspeții. Printre oaspeții era și Grigore Vieru. Stătea senin într-un colț, avea alături o lumânare aprinsă, un colac frumos îm-

pletit și un hulubaș, din aceia pe care îi fac femeile noastre de la țară. Dar mă veți întreba cine e Tatiana Ciobanu. E împreună cu soțul ei Vitalie Ciobanu, forța motrice a societății culturale „Dacia”, dar mai mult de asta este o femeie tânără și frumoasă cu părul sur împletit în codiță la spate. Îi stă bine cu părul sur. Și cu codiță. Dacă nu l-ar avea așa ar trebui să și-l grizezeze. Apoi să și-l împletească iar în codiță.

Tatiana a moderat toată întâlnirea. A promovat ideea că limba lui Dante merită să devină limbă de lucru a UE, l-a elogiat pe Gr. Vieru. Și a vorbit într-o italiană impecabilă, cu o pronunție dulce, punând multă emoție în cuvinte și creând cu felul ei de a fi o atmosferă casnică, detașată. Așa încât cei prezenți au fost favorizați să vorbească despre ce le-a plăcut. L-am ascultat cu mult interes pe profesorul Carducci vorbind cu vervă de istorician chiar despre sala în care ne aflam, chemată Carroccio pentru că în ea fusese cândva plasat carul de luptă cu toate însemnele simbolice ale

Ligii Lombarde, cucerit de cutare Împărat al Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană și dăruit cutărui Papă, lucru despre care ne vorbește și inscripția latinească de pe perete.

Apoi am ascultat cu un deosebit interes ceea ce spunea profesorul Marcello Teodonio despre cartea „Li romani in Russia”, scrisă ani în urmă de Elia Marceli. Nu e vorba de romanii antici, ci despre locuitorii Romei, mobilizați de Mussolini pentru a căuta gloria pierdută a Romei antice pe câmpiile înzăpezite ale Rusiei lui Stalin.

S-a mai vorbit despre o sumedenie de lucruri. Lucia Pinte, o actriță moldoveancă care locuiește de mai mulți ani în Italia, l-a evocat cu căldură pe Grigore Vieru și a adus emoționante mulțumiri poporului italian care a știut să ne primească cu multă bunătate. Francesco Baldassi, poetul italian care a îngrijit volumul de traduceri din poezia lui Gr. Vieru „Il nimbo di rugiada”, a pledat pentru limba italiană ca limbă

Foto: Victor Druță

de lucru a UE și a găsit și cuvinte de laudă pentru Moldova. T. Ciobanu i-a înmănat în omagiu frumosul colac de lângă fotografia poetului nostru.

O emoționantă pledoarie în favoarea limbii italiene care ne unește și ne oferă noi orizonturi culturale a făcut și președintele

Asociației „Dacia” Vitalie Ciobanu. Scriitoarea Rossella Pompeo și jurnalistul Angelo Martini au vorbit despre Roma multietnică, consiliera comunală Tetyana Kuzyk a emis ideea că este foarte posibil în lumea de azi să ai două sau chiar mai multe identități, simțindu-te de exemplu și italian, și ucrai-

nean. S-au mai citit versuri, s-a discutat și pe marginea filmului „Ce mai rămâne din zi”, realizat de James Ivori după romanul lui Kazuo Ishiguro.

...Am ieșit de la serată plin de voie bună și de multă admirație pentru soții Tatiana și Vitalie Ciobanu care reușesc să creeze la Roma o imagine pozitivă pentru toată Moldova noastră. „Ciao!” i-am zis Lupoaciei. „Ciao!” mi-a răspuns Lupoaița. Romulus și Remus n-au zis nimic. Sugeau.

Grigore Vieru a fost comemorat și la Veneția. Aici a fost lansat un nou volum de versuri al poetului tradus în limba italiană.

VICTOR DRUȚĂ/ LILIANA PAVEL,
Roma

UN MESAJ PENTRU TINE

➔ Vrei să transmiți un mesaj sau o felicitare rudelor, prietenilor sau cunoscuților plecate peste hotare sau rămase acasă?

Nu ezita să ne scrii la adresa electronică

info@pro-diaspora.com

Mesajul tău va fi publicat în ediția următoare a revistei „Pro Diaspora”!

- De la Larisa Vulpe din Portugalia cu multă dragoste și dor surorilor mele din Italia și Germania, nepoților și verișoarelor din Franța și Canada, fraților mei din Sadova, Călărași, R. Moldova.
- De la Victoria Boescu: „Transmit multă sănătate, cu mult dor și regret că nu pot participa la întâlnirea cu absolvenții cu ocazia împlinirii a 36 ani de la finalizarea studiilor. Va transmitem salutări fierbinți din Portugalia!”
- De la Iulia Paliu: „Salutări pentru prietenele mele de o viață Valentina și Rita Bârlădeanu. Multă sănătate, o viață mai bună și noroc. Să prietenim așa cum o facem de 45 de ani.”
- Multa sănătate pentru familia Petrache și familia Nestor din Portugalia. Cu drag, de la familia Ajderi.
- Multa sănătate pentru părinții mei Ana și Mihai din Vărzăreștii Noi, Călărași. Din Portugalia, cu multa dragoste, dor și respect față de voi. Familia Lungu.
- Pentru scumpii și neuitații mei copii Tudor și Diana, nora Natalia, ginerele Petru, firavele nepoțele Andreea și Ana. Să fiți sănătoși și să vă ocrotească Bunul Dumnezeu. Cu mult dor de casă și drag de voi, mama voastră Zinaida Bostan din Portugalia.

MICA PUBLICITATE

➔ Dorești să vinzi o casă, un automobil sau un computer?

➔ Cauți sau oferi un loc de muncă în Uniunea Europeană sau R. Moldova?

➔ Oferi servicii și îți cauți clienți?

Revista „Pro Diaspora” îți oferă posibilitatea să publici gratuit anunțuri de mica publicitate (maximum 30 de cuvinte).

Trimite anunțul tău la adresa electronică

info@pro-diaspora.com

iar noi îl vom publica în ediția următoare a revistei „Pro Diaspora”!

- **Caut un inginer** care să-mi realizeze capriciile tehnice la cele zece modele-schițe de elicoptere. Trebuie făcută macheta tehnică. Datele de contact le găsiți pe blogul colanadeinimi.wordpress.com
- **O caut pe Rima Damaschina, 40 ani.** Contactați-o pe Eudochia Balan (Mitul). Tel: 00-351-967177050, Portugalia.
- **Vreau să ajut două suflete - Victor, de 8 ani, și Mădălina, de 4 anișori** - rămase orfane pe 28 decembrie 2009 în urma unui tragic accident rutier care le-a răpit ambii părinți! Prefer ajutor material (nu în bani) în mână la copii sau dacă reușim să facem o coletă să le cumpărăm o tonă de cărbuni pentru anul viitor sau să-i aprovizionăm cu rechizite școlare. Contactați-o pe Tatiana Nogailic la tel: 00393294754598, Italia; SKYPE: nogailic; http://assomoldave-volontariato.blogspot.com
- **Institutul Cultural Român își propune inițierea**, organizarea și dezvoltarea capacității asociative ale tuturor instituțiilor și organizațiilor neguvernamentale care pot contribui la îndeplinirea scopului și obiectivelor Institutului. Institutul are drept scop reprezentarea, promovarea și protejarea culturii și civilizației naționale în țară și în străinătate. Activitatea Institutului antrenează și include, sub diferite forme, personalități de prestigiu din țară și străinătate pentru realizarea de acțiuni și de evenimente în spiritul european al comunicării culturale. Pentru a participa la evenimentele instituției, accesați site-ul www.icr.ro

Cu TV MOLDOVA-INTERNATIONAL te simți ca acasă

Secolul XXI este un veac al migrației, iar frontierele nu mai sunt o barieră în realizarea aspirațiilor. Dar mai devreme sau mai târziu dorul și amintirile îl cheamă pe orice strănicher acasă, cale pe care din diverse motive uneori este aproape imposibil s-o parcurgi.

TV Moldova-International și-a făcut apariția în spațiul informațional european la 1 ianuarie 2007 pentru a scurta din distanțe și pentru a oferi conaționalilor noștri de peste hotare ceea ce le lipsește de acasă: știri din prima sursă, emisiuni cu și despre moldoveni, cele mai frumoase tradiții și obiceiuri ale neamului, muzică și dans.

Trăim într-un secol al tehnologiilor informaționale și dacă nu cunoști ce se petrece în lume, dar în primul rând la tine acasă, devii un ostatic al timpului, al culturii și mediului strănicher. Din buletinul de știri „Moldova aici și acum” telespectatorii noștri pot afla ce se întâmplă în țara noastră, care sunt tendințele în politică, economie, domeniul social; care sunt

evoluțiile în plan extern și în ce măsură Republica Moldova a extins colaborarea serviciilor diplomatice, consulare și de protecție socială a conaționalilor noștri aflați peste hotare. Cursul valutar și datele meteo sunt rubricile nelipsite în grila zilnică de emisie a TVMi.

Totodată programul de emisiuni conține diverse concerte, spectacole, ce iau drept protagoniști pe mult îndrăgiiți artiști din țară. TVMi le oferă telespectatorilor săi posibilitatea să devină martori oculari ai celor mai importante evenimente din țară, urmărind transmisiunile în direct de la manifestări de anvergură: preselecția națională a Eurovisionului, festivaluri organizate în Moldova, ședințe în plen a Parlamentului, servicii divine

dedicate celor mai importante sărbători creștine. Grila de programe conține și emisiuni preluate de la Moldova 1 care au demonstrat viabilitatea în timp și succesul la public: „Focus”, „Dor”, „La noi în sat”, „Ring Star” ș.a.

Aflându-se departe de casă, printre străini, concetățenii noștri întotdeauna au nevoie de niște piloni, de o așa-numita axă de referință. Echipa TVMi este de părere, că în cazul Moldovei acest sprijin este unul în primul rând de natură spirituală. Iată de ce promovarea tradițiilor populare și a obiceiurilor naționale constituie o prioritate a postului de televiziune.

„TVMoldova Internațional” reprezintă o modalitate excelentă de comunicare cu diaspora moldovenească. Proiectul „*Moldovenii de pretutindeni*” care există în grila TVMi de aproape trei ani, narează celor de acasă despre compatrioții noștri

care au reușit să se impună în medii străine, demolând astfel stereotipul că am fi o generație ratată. Schițele despre asociațiile de moldoveni constituite peste hotare, acțiunile și manifestările culturale organizate de ele, indică asupra necesității de autoidentificare într-un mediu cultural și social străin.

Pe parcursul anilor TVMi a reușit să stabilească relații de colaborare cu reprezentanții diasporelor și are corespondenți netitulari cu suportul cărora s-a reușit filmarea video a mai multor evenimente desfășurate peste hotare. În această ordine de idei aducem mulțumiri tuturor celor care colaborează cu noi: Serafim Florea (Marea Britanie), Ludmila și Nelu Bărcă (Canada), Ghenadie Afanasiev (Marea Britanie), Tatiana Nogailic (Italia), Olga Petrovsky (Austria), Constantin Racu (Norvegia) etc.

Urmăriți TV Moldova Internațional!

Cu noi sunteți mai aproape de casă

> PARAMETRI TEHNICI:

EUTELSAT W2, 16.0 EST,
frecvența: 12 620 Mhz
polarizare: V (verticală)
symbol/rate: 3364 kb/s

> UNELE EMISIUNI ALE POSTULUI TVMI POT FI ACCESATE ȘI PE INTERNET PE CANALUL YOUTUBE:

www.youtube.com/tvminternational

> PENTRU CEI CARE DORESC SĂ IA LEGĂTURA CU NOI PRIN SKYPE ID-UL NOSTRU: **tvminternational**

> MAI MULTE DETALII DESPRE NOI SI EMISIUNILE NOASTRE LE GĂSIȚI PE SITE-UL OFICIAL AL COMPANIEI, „TELERADIO MOLDOVA” www.trm.md

tel./fax: 40-69-45

tel.: 40-69-55, 40-69-46

Remedii la îndemână pentru întărirea imunității

Mulți dintre noi ne lăsăm seduși de calea cea mai ușoară și comodă, la prima vedere, pentru întărirea imunității – imunizarea prin vaccinuri. Alternativa o constituie metodele și remediile naturale de stimulare a imunității, aflate la îndemâna fiecăruia dintre noi. Trebuie doar să le aplicăm și să avem convingerea că ele funcționează cu adevărat.

Text de **TATIANA URUIOC,**
București

CONDIȚII ESENȚIALE PENTRU MENȚINEREA UNUI SISTEM ÎMUNITAR PUTERNIC

RESPECTAREA ORELOR DE SOMN. În medicina tradițională indiană (Ayurveda) se spune că lipsa somnului în intervalul orar 22.00-01.00 duce, în timp, la dereglarea imunității. Este cunoscut de asemenea și faptul că între orele 23.00 și 01.00 ficatul curăță sângele de toxine și se regenerează. Un somn sănătos și odihnitor echilibrează sistemul nervos și, implicit, sistemul imunitar. *Greutatea corporală normală.* Un studiu al cercetătorilor de la Universitatea Boston demonstrează că persoanelor obeze le este mai greu să lupte împotriva infecțiilor, datorită răspunsului imun slăbit.

MIȘCAREA ÎN AER LIBER. Gimnastica sau orice alt gen de activități fizice realizate cu moderație, de preferință în natură, cresc rezistența organismului la orice fel

de infecții. Dintre toate genurile de sport, înotul are efecte deosebite în acest sens.

RESPIRAȚIA CORECTĂ. O respirație profundă, toracică și abdominală, este deosebit de importantă pentru o bună oxigenare a sângelui.

RELAȚIILE CU SEMENII. Un grup de imunologi din Heidelberg au ajuns la concluzia că factorii psihici influențează sistemul imunitar. Trăind într-un mediu lipsit de conflicte, în relații armonioase cu cei apropiați, avem toate șansele să ne păstrăm un nivel ridicat al imunității.

GÂNDIREA POZITIVĂ. Chiar și medicina modernă recunoaște faptul că emoțiile noastre și trăirile interioare influențează starea întregului organism și imunitatea. Gândurile pe care le emitem conduc la creșterea sau diminuarea anumitor substanțe (mediatori, hormoni) în sânge și creier. Acestea, la rândul lor, pot modifica predispoziția și imunitatea la anumite boli, precum și efecte vizibile la nivelul celorlalte sisteme ale corpului. Psihologii au arătat că persoanele cu atitudine pozitivă nu sunt doar mai fericite, dar și mai sănătoase și longevive, comparativ cu pesimiștii.

POSTUL ALIMENTAR. O zi de post pe săptămână, în care nu consumăm nimic altceva decât apă pură, stimulează eliminarea reziduurilor metabolice și a toxinelor și are chiar virtuți antioxidante. Acțiunea naturală de eliminare a impurităților din organism poate fi însoțită la începutul postului de unele fenomene mai puțin plăcute: dureri de cap, palpitații, senzații de leșin. Toate acestea sunt de fapt semne bune, care arată că tocmai ne eliberăm de o mare cantitate din impuritățile acumulate. Cei care se simt tulburați când postesc sunt tocmai cei care au cea mai mare nevoie să țină post.

ALIMENTAȚIA CORECTĂ. Un regim alimentar variat și echilibrat, fără excese, bogat în fructe și legume proaspete, cereale integrale și semințe oleaginoase (nuci, alune, migdale etc.) este esențial.

- **Vitamina C** se găsește în fructele proaspete de cătină și măceșe, kiwi, citrice, mere, ardei grași, varză, cartofi.
- **Vitamina E** - cele mai accesibile surse le constituie uleiurile vegetale (floarea-soarelui, porumb) și nucile. 50 de nuci pe zi asigură necesarul de vitamina E.
- **Vitamina A** și precursorii ei (în gene-

ral cunoscute sub denumirea de carotenoizi) se găsesc în toate legumele și fructele colorate (caise, piersici, mere, morcov, spanac, varza etc.).

- **Vitamina D** este sintetizată în piele sub influența luminii solare. Doze mari de vitamina D naturală se găsesc și în germenii de grâu, polen, uleiuri nerafinate de floarea-soarelui, măslina, precum și

în gălbenușul de ou, lapte integral, pește gras. Atenție! Deoarece această vitamină este foarte sensibilă la temperaturi înalte, lumină, oxigen și medii acide, alimentele gătite sunt foarte sărace în vitamina D.

- **Fierul** - surse importante de fier sunt, pe lângă carne și pește, foarte multe produse vegetale: cerealele integrale, legumele (mai ales cele verzi) și fructele uscate. Pentru o bună asimilare a fierului acestea din urmă trebuie consumate în combinație cu o sursă naturală de vitamina C (fructe sau legume proaspete).
- **Zincul** se găsește în nuci, germenii de grâu, pâine integrală, fasole, linte, drojdia de bere, ouă, produse lactate, pește, fructe de mare, carne.
- **Seleniul** este prezent în toate alimentele vegetale. Dintre acestea, cele mai bogate în seleniu sunt cerealele integrale, ceapa, usturoiul, nucile de Brazilia.
- **Cuprul** îl găsim în special în viscere, carne, pește, dar și în nuci, legumele verzi, crustacee.

Deosebit de important și de reținut este faptul că, întotdeauna, orice tratament (medicamentos sau natural) trebuie asociat cu un regim alimentar și un stil de viață bazate pe aspectele descrise mai sus. În caz contrar, eficiența tratamentului riscă să fie mult diminuată. ☺

PUBLICITATE

ITALIA-MOLDOVA-ITALIA TRANSPORT DE PASAGERI ȘI COLETE

MOLDOVA oficiu: 63-77-84
str. Decebal, 1, GSM: 0 69 712 145

ITALIA
(0039) 3889316409 Bolzano, Trento,
Bresanone, Cavaleze, Mezzocorona,
Gies, Andolo, Pergine.

(0039) 3406242447 Roverto, Alla,
Riva de Igardo, Arco, Molcezeme,
Torbole, More, Aldeno

(0039) 3394950412 Sotomarinu,
Chiojia, Trevizo, Bassano.

ROMÂNIA (0040) 754670689

MOLDOVA
str. Decebal, 1, 63-77-84
GSM: 079 997 099

ITALIA
BOLZANO, TRENTO 3285863480
San-Michele, Mezzocorona,
Mezzolombardo, Gies, Tione, Merano,
Laces, Gioręta, Bresanone, Pergine,
Caldonate
ROVERETO 3290293167
Riva-del-Garda, Caleano, Volano, Arco
BELUNO, FELTRE 3282410660
Lorentago, Cortina, Pieve-de-Gadore,
Forno-Dizoldo, Santo Stefano
Sedico, San Martino, Castrozza
SANDONA-DE-PIAVE, TREVIZO 3282410660
Portogruaro, Fosalto, Stretti, Ezolo

ROMÂNIA (0040) 744401134

PARKOUR prin Spania

Se numește Igor Rotaru și are 20 de ani. A parcurs un drum lung din Moldova până în Spania și acum își continuă traseul făcând parkour pe străzile orașului Santander. Parkour este un sport care te ajută să treci peste orice obstacol prin găsirea celui mai eficient și mai rapid mod de a ajunge din punctul A în punctul B, folosind doar mijloacele propriului corp.

Igor spune că înainte de a ajunge în Spania nu știa nimic despre acest sport. Întâmplarea a făcut ca el să se întâlnească cu Eugen, un alt moldovean plecat în Spania, care nu practica acest sport, dar cel puțin știa mai multe despre el. De la el Igor a aflat că parkourul a fost inventat de David Belle și este o disciplină fizică inspirată de mișcarea corpului omenesc.

Se concentrează pe mișcarea eficientă, neîntreruptă înainte, peste, pe sub, în jurul și prin obstacole. Astfel de mișcare poate apărea sub formă de fugă, sărituri, cățărări și tehnici mai complexe. Scopul parkourului este ca practicantul să-și adapteze mișcarea la orice obstacol din calea sa.

“Ca și mulți din traceuri (persoană care face parkour – n.r.) am început cu câteva imagini video pe care le-am văzut pe Internet, am început cu câteva salturi acrobatică, care inițial nu erau de calitate superioară. Au urmat antrenamentele. Aveam deja ceva experiență, așa că nu mi fost atât de greu”, povestește Igor.

În circa jumătate de an Igor și Eugen au fost urmați de alte persoane – tineri care i-au văzut întâmplător la plajă sau pe stradă antre-

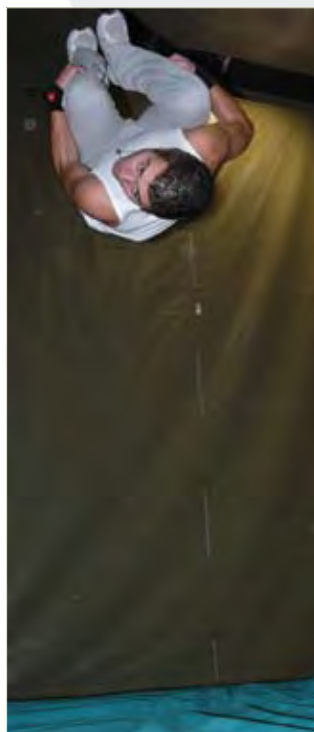
nându-se. “Când văd acest sport toți se miră și prima întrebare care o pun este cum poți face așa ceva? Cum te-ai învățat? Le-am explicat și lor ce este parkour, de ce se practică și cum să înceapă antrenamentele fără să-și cauzeze traume”, povestește Igor.

Anul trecut cu ajutorul unei asociații din Santander, Igor a deschis o sală în care predă parkour. În scurt timp, a adunat foarte mulți membri, toți fiind atrași de non-conformismul sportului. Ulterior lumea a început să-i cunoască și să-i invite la diverse evenimente și manifestații. Potrivit lui Igor, acum în Santander sunt foarte mulți tineri care practică acest “sport”, iar unii dintre ei îi învață deja pe alți pasionați de sporturi extreme. Aceasta nu este însă singura mândrie a moldoveanului nostru. “În 2009, de Revelion am organizat un eveniment prin care ne-am făcut văzuți și cunoscuți în Santander. Ne-am mascat în Moș Crăciuni și am parcurs tot orașul, oferindu-le celor mici cadouri, iar celor mari le-am urat Feliz Anio Nuevo (Felicitări cu Anul Nou). Evenimentul a fost foarte hazliu, nu au lipsit nici spectatorii. În locul unde ne opream și ne antrenam puțin se aduna lumea și ne admira. A fost o zi de neuitat”, ne spune emoționat Igor.

După un an în Spania, Igor a revenit în Moldova să-și vadă rudele și prietenii. Surpriză, însă, la Chișinău el a întâlnit un grup de tineri care practicau parkour și erau destul de buni în acest sport. “Ne-am cunoscut, ne-am antrenat împreună și chiar am apărut într-un spot publicitar pentru o companie producătoare de îmbrăcăminte sportivă. Acum abia aștept vara ca să mă pot duce și să mă antrenez din nou cu echipa mea și cu prietenii de care îmi este foarte dor”, spune tânărul.

Persoanele pasionate sau pur și simplu interesate de acest sport pot accesa pagina web www.mpa.md.

LILIANA PAVEL,
Santander

Moldova Spania Portugalia

SAPTAMANAL
CU AUTOCARUL

TRANSPORTAREA:
Coletelor
Pasagerilor

"GOLATES" S.R.L.

tel.: 92-95-49

Portugalia

Tel. Algarve:
+351967854676 Tudor
Lisabona:
+351963603150 Viorel
+351968327834 Nelu

Spania

+34664741317 Tudor
+34677889163 Sașa

Moldova

079550172 Ion
079456036 Viorel
069175033 Boris

COURIER EXPRESS
QUICK PARCEL DELIVERY

5 ani împreună!!!

Acum și în localitatea ta!!!

IRLANDA
MAREA BRITANIE
www.svv-courier.com

NEW

+373 69993333

+44 7888882005

+353 862465888

TRANSPORT COLETE POȘTALE, MĂRFURI, AUTOVEHICULE

TRANSPORT TRAIL, COLETE ȘI PASAGERI
R. MOLDOVA - BELGIA - FRANȚA

Tel.: +37369331806 (Moldova)
Tel.: +33699321125 (Franța)
Tel.: +32486291269 (Belgia)

Persoana de contact: **CONSTANTIN**

**TRANSPORT DE PERSOANE
ȘI COLETE, TRAL**

FL-954
UN VV 800
FRANȚA

Bălți	-	8.30
Edineț	-	10.00
Corjeuți	-	11.15
Chișinău	12.00 - 14.00	
Hîncești	-	11.00
Leova	-	12.00
Cahul	-	13.15

Dacă coletul Dvs depășește 40 kg
asigurăm colectarea de la domiciliu

(+373) 79018417, 79018416
(+33) 676441291, 686219353

BILUXTRANS
La comandă:
autocar - microbuz

Moldova
Italia **Austria**
Cehia **Elveția**

Transportarea pasagerilor, coletelor, automobilelor

Italia (+39/)

389099	3608	Milan
389099	3662	Roma
389099	3646	Torino
389099	3833	Bolonia
389099	3583	Verona
389099	3725	Monza, Dezenzano
389099	3750	Mestre, Vicenta, Iesolo
320491	8484	Elba, Piombino
389999	0262	Viaregio
329367	9050	Parma, Mantova
327056	1002	Lido di Venetia, Casavio

Moldova (+37322/)

282445	Oficiu
282447	Oficiu
068041111	Oficiu
282446	Depozit
068034444	Depozit
282448	Fax

Austria (+43/)
6769330838 Wiena

Igor & Nicolae & Sandu

Publicitate în revista

Pro diaspora

Eficient și Avantajos!

„Pro Diaspora” – prima revistă (ediție coloră) despre și pentru migranții din Republica Moldova

Cine sunt cititorii noștri?

Cetățenii R. Moldova aflați peste hotare, în special în țările din Uniunea Europeană, la muncă și studii și familiile lor din R. Moldova.

Avantajele colaborării cu „Pro Diaspora”:

- Tiraj lunar de 10.000 de exemplare;
- Circa 40.000 de cititori timp de o lună;
- Distribuire în orașele din Marea Britanie, Italia, Austria, Portugalia, Spania, Franța și Belgia, dar și-n R. Moldova;
- Versiunea on-line a revistei, inclusiv și publicitatea dvs.,

poate fi accesată la www.pro-diaspora.md
și www.pro-diaspora.com
- Prețuri avantajoase la publicitate!

Despre ce scrie „Pro Diaspora”?

În fiecare ediție puteți citi despre drepturile, capacitățile, comunitățile, remitențele, problemele și perspectivele moldovenilor din străinătate.

Pentru a plasa publicitate în revista „Pro Diaspora” contactați AO Asociația Mediatică „Pro-Diaspora”

Adresa: str. Onisifor Ghibu 7/1, of.65,
mun. Chișinău, R. Moldova
Tel. : (+373 22) 58-26-21, (+373 79) 112516

Persoană de contact:
FLOREA ȘTEFAN

E-mail: florestefan@pro-diaspora.com,
stefanflore@gmail.com